

ЯпсэукӀэ амалхэр нахьышӀу ашӀынхэ алъэкӀыщт

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТхьакӀушы-нэ Аслъан 2014 — 2017-рэ илъэсхэм ыкӀи 2020-рэ илъэсым нэс ателъытэгъэ гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ федеральнэ программэу «Къуаджэм зыпкӀ итэу хэхьоныгъэхэр ышӀынхэр» зыфиӀорэм къыдхэлъытагъэу Адыгеим Ӏоф шызышӀэрэ специалист ыкӀи унэгъо ныбжьыкӀэ 14-мэ атефэрэ псэупӀэ сертификатхэр тыгъуасэ аритыжьыгъэх. Программэм игъэцӀкӀэн сомэ миллион 14,8-рэ пӀуагъэхьагъ, а мылӀ-кумкӀэ унэгъо ныбжьыкӀэхэм ыкӀи специалистхэм псэупӀэ ашӀын е ащӀфын амал ялӀщт.

Ахэм гъэсэнэгъэм ыкӀи псауныгъэр къэухъумэгъэным ясистемэхэм, агропромышленнэ комплексым Ӏоф ащӀлӀэ. Ахъуэу къаратыгъэр унагъом ис пчӀагъэм елӀытыгъ. ГушӀогъо зэхэхэм хэлэжьагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр.

АР-м и Лышъхьэу Ӏофтхьабзэм пӀэулӀэ псалъэ къыщишӀызэ, федеральнэ программэм хэлэ-

жьэгъэ ыкӀи сертификатхэр къызфагъэщӀошӀэгъэ пстӀуми игуапӀу къафӀгушӀуагъ. Программэм Ӏоф зишӀэрэм къыщегъэжьагъэу республикэм ис специалист ыкӀи унэгъо ныбжьыкӀэ 272-мэ псэукӀэ амалэу ялӀхэр нахьышӀу ашӀынхэ зэралъэкӀыгъэр игуапӀу къыхигъэщыгъ. Шуагъэ къэзы-тырӀэ мыщ фӀэдэ программэ-

хэм илъэс пчӀагъэ хъугъэу Адыгеир чанэу зэралъэжьэрӀэр кӀигъэтхыгъ.

— Республикэм хэхьоныгъэхэр ешӀых, ыпӀэкӀэ лъӀекӀуатӀэ. Мы аужырӀэ илъэсхэр пштӀэхэмэ, тишӀольыр псӀоӀэкӀэ 350-рэ щытшӀыгъ. Ахэр гурыт еджапӀэх, кӀлӀэцӀыкӀу ӀыгыпӀлӀэх, фӀельдшер-мамыку ӀэзапӀлӀэх, нӀмыкӀых. Амалэу тӀлӀэм елӀы-

тыгъэу, социальнэу мыухъумэгъэ цӀыфхэм ӀэпыӀэгъу тызӀрафӀэхуытшӀым тыпылӀ. ТӀлофшӀлӀэкӀэ пшӀӀэрӀы шӀхьалӀу зыфӀэдгъэуцужьырӀэр республикэм щыпсӀурӀэ нӀбгырӀэ пӀӀпчӀ щыӀӀэкӀэ-псӀукӀэ тӀрӀэз ӀлӀныр ары. НепӀрӀэ зэхэхэм къекӀӀӀлӀгъэ ныбжьыкӀэхэм бӀкӀэ тышӀушӀэгугъы, сыда пӀомӀэ тинейушӀыр мафӀэ шӀоры лӀызыгъӀекӀӀӀтӀ-

щтыр. Унагъохэм къарыхъухьэр сабийхэм япчӀагъэ нахьыбӀэ хъунми мӀхъаншӀхо Ӏл. ЗисӀнӀхъат хӀшӀыкӀышӀхо фызиӀэ специалистхэу тикъуаджӀэхэм Ӏоф ащӀзышӀӀӀтхэр непӀэ тищыкӀагъэх, ахэм шӀо зӀу шӀуащыщ, — къыӀуагъ ТхьакӀушынӀэ Аслъан къӀзӀрӀуагъоигъэхэм заккъыфигъазӀзӀ.

ПсӀэупӀэ сертификатхэр зӀратыжьыгъэхэм ащӀхэр нӀужым къӀэгущыӀагъэх, сӀыд фӀӀдӀрӀэ лӀӀӀныкӀокӀи ӀӀпыӀлӀгъуу къафӀэхуэхэр АР-м и Лышъхьэу, министрэхэм я Кабинет, профилӀнӀэ министерствӀэхэм афӀрӀэзагъэх. Программэм ишӀуагъӀкӀэ гухэлъэу ялӀхэр щыӀӀныгъэм щыпхырашӀынхэ амал ялӀ зӀрӀэхуыгъэр ахэм къаӀуагъ.

ЫпӀэкӀэ къызӀрӀэхӀдгъэщыгъэу, программэм Ӏоф зишӀэрэм къыщегъэжьагъэу специалист 272-мэ япсэукӀэ амалхэр нахьышӀу ашӀынхэ алъэкӀыгъ. Мыщ къыдхэлъытагъэу газрыкӀӀӀлӀ километрӀэ 343-рэ ыкӀи псырыкӀӀӀлӀ километрӀэ 292-рэ республикэм щагъӀпсыгъ. Джащ фӀӀдӀу фӀельдшер-мамыку ӀӀзӀпӀӀэ 28-рэ, культурэм и УнӀ ыкӀи зы гурыт еджапӀэ ашӀыгъэх. УФ-м мӀкъу-мӀщымкӀэ и МинистертвӀэ зӀзӀгъыныгъэу дашӀыгъэм диштӀу 2016-рэ илъэс-ми мы ӀофшӀлӀныр лӀагъӀкӀӀӀтӀӀт, пшӀӀӀрылӀуэу зыфагъэуцужьыгъэхэр зӀшӀохыгъэ хъунхэм аналӀ тырагъӀыщт.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

СурӀтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу и Указ

Адыгэ Республикэм икӀӀӀралыгъо наградӀхэр афӀгъэщӀошӀэгъэнхэм ехьылӀагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхьэу гъӀхъэгъэ ин дӀдӀхэр зӀрӀӀыриӀлӀхэм ыкӀи илъэсыбӀэ хъугъэу Ӏоф зӀришӀлӀрӀэм апае медалэу «Адыгеим и Щытхъузеу» зыфиӀорӀэр **БастӀэ ХьисӀэ Джанхъот ыкӀом** — сатыушӀӀэ компаниеу «Жьогъуитф» зыфиӀорӀэм ипащӀэ фӀэгъэщӀошӀэгъэнӀу.

ГъӀсэнэгъэм ыӀӀӀныкӀокӀэ гъӀхъагъэу ялӀхэм апае щытхъуцӀу «Адыгэ Республикэм народнӀэ гъӀсэнэгъэмкӀэ изаслуженнӀэ ӀофышӀ» зыфиӀорӀэр афӀгъэщӀошӀэгъэнӀу.

КӀубӀэ МирӀэ ИсмахьилӀэ ыпхъум — гъӀсэнэгъэу зышӀарагъӀэгъотырӀэ муниципальнӀэ бюджет учреждениеу «Д. А.

ӀӀшъхьемафӀэм ыцӀӀӀкӀэ щыт гурыт еджапӀэу N 1-р» зыфиӀоу ШӀӀуджӀан районымкӀэ къуаджӀу ХьакурынӀэхьаблӀэ дӀтӀым химиемкӀэ икӀӀлӀзӀегъадж;

Раман Татьяна Валентин ыпхъум — гъӀсэнэгъэу зышӀарагъӀэгъотырӀэ муниципальнӀэ бюджет учреждениеу «СоциальнӀэ ыкӀи информацийнӀэ технологиехэмкӀэ лицееу N 34-р» зыфиӀоу къалӀу МыекъуапӀэ дӀтӀым урысыбӀзӀмкӀэ икӀӀлӀзӀегъадж;

Романова Анна Александр ыпхъум — гъӀсэнэгъэу зышӀарагъӀэгъотырӀэ муниципальнӀэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджапӀэу N 5-р» зыфиӀоу ТӀхъутӀэмыкӀое районымкӀэ псӀэупӀӀу ЯблоновскӀэм

дӀтӀым урысыбӀзӀмрӀэ литературӀэмрӀӀӀэ икӀӀлӀзӀегъадж.

Культурэм ихӀхъоныгъэу илахь зӀрӀэхышӀыхьӀэрӀэм пае щытхъуцӀу «Адыгэ Республикэм культурӀэмкӀэ изаслуженнӀэ ӀофышӀ» зыфиӀорӀэр **Дорот Наталье Василий ыпхъум** — культурэм имуниципальнӀэ учреждениеу «КрасногвардейскӀэ районым ит гупчӀэ библиотекӀэ системӀэр» зыфиӀорӀэм идиректор игуадзӀэ фӀэгъэщӀошӀэгъэнӀу.

МӀкъу-мӀщым ыӀӀӀныкӀокӀэ гъӀхъагъэу илӀхэм ыкӀи гуетыныгъэу фыриӀу илъэсыбӀэ хъугъэу Ӏоф зӀришӀлӀрӀэм апае щытхъуцӀу «Адыгэ Республикэм мӀкъу-мӀщымкӀэ изаслуженнӀэ ӀофышӀ»

зыфиӀорӀэр **ХьокӀон АминӀэ Схьатбый ыкӀом** — Адыгэ Республикэм ветеринариемкӀэ и ГъӀлорышӀлӀлӀэ ипащӀэ фӀэгъэщӀошӀэгъэнӀу.

Транспортым ихӀхъоныгъӀӀӀэ гъӀхъагъэу илӀхэм апае щытхъуцӀу «Адыгэ Республикэм транспортымкӀэ изаслуженнӀэ ӀофышӀ» зыфиӀорӀэр **АфӀуна Нурбый ДаутӀэ ыкӀом** — Адыгэ Республикэм хӀдзынхэмкӀэ и ГупчӀэ коммиссие иводитель фӀэгъэщӀошӀэгъэнӀу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЪАКӀУШЫНӀЭ Аслъан къ. МыекъуапӀэ, мӀэлылӀфӀэгъум и 8, 2016-рэ илъэс N 43

Джыри гумэкIыгъуабэ щыI

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ комиссиеу АР-м щызэхашагъэм тыгъуасэ зичэзэу зэхэсыгъо илагъ. Ащ тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан.

Хъугъэ-шлагъэ атехуьхьанымкIэ анахьыбэу шынагъо къэзытырэ чыплэу республикэм игъогухэм ялэхэм ягъэнэфэн, ахэр къэухъумагъэ зэрэхуьштхэм, хъугъэ-шлагъэу гъогухэм атехуьхьэхэрэм къызыдахьыр-рэ тхьамыклагъохэм ядэгъэзыжынкIэ УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышлэпIэ ипшъэрылхэр зэригъэцакIэхэрэм, гъогурыкIоныр щынэгъончъэным фытегъэпсыхъэгъэ республикэ ыкIи муниципальнэ программэхэр гъэцэкIагъэхэ зэрэхуьхэрэм, нэмыкI логъыгъохэм зэхэсыгъом щатегушылагъэх. АР-м псэолъэ-шынымкIэ, транспортнымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хьызмэтхэмкIэ иминистрэу Валерий Картамышевым анахьыбэу шынагъо къэзытырэ чыплэу агъэнэфэгъэхэм ащигъэгъагъэх. ЗэкIэмкIи ар чыплэ 18 мэхъу. Ахэм ащыщэу 6-р федеральнэ, 2-р республикэ, 10-р псэуплэхэр зэпызычырэ гъогухэм ащагъэнэфэгъэх. Министрэм къызэрилуагъэмкIэ, ахэр АР-м и МВД ГИБДД-мкIэ и ГъэлорышлэпIэ зэфэхьысыжьэу ышIыгъэхэм къапкырыкIыхэзэ къыхахыгъэх.

Нэужым АР-м и Лышхъэ

иупчIэ джэуапхэр къыратыжьы-хэзэ, а чыплэхэм видеокаме-рэхэр ащыгъэуцугъэнхэр хэ-кыплэ анахьышIоу зэралытэ-рэр, ащ фэдэ комплексхэр зыщагъэпсыгъэхэм зыпари хъу-гъэ-шлагъэ зэралытхьыжы-рэр министрэм ГИБДД-м илыкIоу зэхэсыгъом хэлажъэ-рэми къалуагъ. Хьылъэзэщэ ав-томашинэхэм логъыгъоу къахы-щтыгъэр нахь макIэ зэрэху-гъэми видеокамерэхэм яшуагъэ хэлъэу къыхагъэщыгъ. Пстэ-умкIи гъогухэм алыпIлэгъэным фытегъэпсыхъэгъэ комплексэу 24-рэ республикэм щагъэуцугъ. ГИБДД-м илыкIоу къызэрилуа-гъэмкIэ, ахэм ащыщэу 2-мэ логъ ашIэрэпышъ, язэтегъэуц-жын ыуж итых.

— Видеокамерэхэм шуагъэ къызэралытхэр щэч хэлъэп, шы-нагъо къэзытырэ чыплэхэм ахэр шIокI имылэу ащыгъэуцугъэн-хэ фае, ау ахэм язакъоу логъхэр нахьышIу ашIытхэп, — къылуагъ АР-м и Лышхъэ иепIыкIэ къырилотыкIыгъ. — КъулыкIу пстэоу мыщ фэгъэ-загъэхэм зэкIэм ялогъшIэн нахь агъэлъэшынышъ, зы еклIолэ-лэ ялэу зэдэлъэжъэнхэ фае.

Ащ лыпыдзагъэу УФ-м и

МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышлэпIэ мы лъэныкъомкIэ ипшъэрылхэр зэригъэцакIэхэрэм тегушылагъэх. Нахь тэрэзэу къэпIон хумэ, ыгъэцакIэхэрэп. логъхэм язы-тет къыпкырыкIыгъэ, респу-бликэм ипашэ пхъашэу ар къы-хигъэщыгъ. Муниципальнэ об-разованиехэм мэшлогъэкIосэ автомашинэхэр, нэмыкIэу цыф-хэм якъэгъэнэжынкIэ, машом цыухъумэгъэнхэмкIэ ищыклагъэ-хэр икIоу зэрамылэхэм игу-мэкIыгъо мызэу, мытIоу ягугъу къашыгъэу, ГъэлорышлэпIэм ипашэ фагъэнэфэгъэхэ нахь мышIэми, зыпари зэхъокIыны-гъэ фэхуьгъэп. Ары паклошъ, логъыгъохэр джыри нахьыбэ хуьгъэх.

УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышлэпIэ ипашэ игуадзэу къэгущылагъэм, Лышхъэм иуп-

чIэ джэуап къыритыжьыгъэ, Мыекъопэ районымрэ Адыгэ-къалэрэ гумэкIыгъоу ялагъэхэр дагъэзыжьыгъэхэу, мэшлогъэкIосэ автомашинэхэр аратыгъэ-хэу ыкIи якъулыкIухэм ялогъы-шIэхэр нахьыбэ ашыгъэу ары къызэрилуагъэр. Муниципаль-нэ образованиехэм япашэхэм ар къаушыхьатыжьыгъэп. Къы-зэрэчIэкIыгъэмкIэ, поселкэу Тульскэм имэшлогъэкIосэ ав-томашинэхэмрэ цыфэу къу-лыкIу логъ шызышIэхэрэмрэ къащагъаки, поселкэу Камен-

къылуагъ пхъашэу АР-м и Лышхъэ. — Мызэу, мытIоу тытегушылагъ, ау шьо Iэпэдэлэп шьошышъ, тэри нэмыкIэу тыкIеколIэшт.

логъыр зэхифынэу комиссие е рабочэ куп зэхэщэгъэныр игъоу ащ ылытагъ. Ащ лы-пыдзагъэу имырэзэныгъэхэр къырилотыкIыгъэх ыкIи щыкла-гъэхэр къыгъэнэфэгъэх АР-м ипрокурор шъхьалэу Василий Пословскэми.

АР-м псауныгъэм икIэухъу-мэнкIэ иминистрэу МэрэтыкIо Рустем нэужым къызэгущыIэм къызэрилуагъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым гъогухэм хуьгъэ-шлагъэу атехуьхьагъэхэм апкъ къи-кIэу нэбгыри 113-рэ дунаим ехыжьыгъ. Илъэсэу тызхэтым иапэрэ мэзищ пштэмэ, ар нэб-гырэ 22-рэ зэрэхуьгъэр. Блэ-кIыгъэ илъэсым ащ фэдэ иуахъ-тэ егъэпшагъэмэ, ар нэбгыри 3-кIэ зэрэнахь макIэр, ау рес-публикэм нэбгырэ пчъагъэу исым егъэпшагъэу къызэра-ллытэрэмкIэ, джыри зэрэбэ-дэдэр министрэм къыхигъэщыгъ. Шьобж хьылъэу тешагъэ ху-гъэхэм апкъ къыкIыкIэ, чэщ-зымафэ къэзымыгъашIэхэрэм япчъагъи къыщыклагъэп. Лъэс-рыкIохэм шапхъэхэр зэраукъо-хэрэми, ешъуагъэу автомашин-эхэр зэрыкIохэрэм къытхьа-гъэу зэрэтыраутыхэрэми джыри гумэкIыгъоу къаты.

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэ-ным фытегъэпсыхъэгъэ респу-бликэ ыкIи муниципальнэ про-граммэхэр гъэцэкIагъэхэ зэ-рэхуьхэрэм тегушылэхэзэ, гъэ-сэныгъэм епхыгъэ учреждени-эхэм адэжъ лъэсрыкIоу зэпы-рыкIыплэхэр щыгъэпсыгъэнхэм муниципальнэ образованиехэм нахьыбэу аналэ атырагъэтын, бюджетхэм ащ пае ахъщэ къа-щыдалытэн фаеу зэрэщытыр Валерий Картамышевым къы-хигъэщыгъ. Охътэ благъэм ар зэшIуахынэу республикэм ипашэ афигъэпытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-рихыгъэх.

Илъэс 80-кIэ узэкIэлэбэжымэ...

1928-рэ илъэсым шышхъэуым и 3-м къышегъэжыагъэу 1990-рэ илъэсым чъэпыогъум и 5-м нэс Адыгэ автоном хэкур шы-лагъ. Темыр-Кавказ ыкIи Азо-вэ-Черноморскэ крайхэм ар ахэ-тыгъ. 1929-рэ илъэсым меза-ем и 7-м хэкум райони 3 хэ-хъэ: Красногвардейскэр (с. Ни-колаевскэр), Псэкъупсэр (къуа-джэу ПэнэжыкIуай), Шэуджэ-ныр (къуаджэу Хьакурынэхьабл). 1934-рэ илъэсым ахэм джыри 2 къахэхъо: Кошхъэблэ ыкIи ТэхьутэмькIосэ районхэр.

1936-рэ илъэсым мэлылфэгъ-гъум и 10-м хэкум шыщ мэхъух къалэу Мыекъуапэ, Джэджэ районымр ыкIи Мыекъопэ рай-оным хэхьэрэ Ханскэ къоджэ советыр. Мы охътэ дэдэм хэ-кум икIэлэ шъхьалэу Мыекъуа-пэ агъэнафэ, ыпэкIэ къалэу Краснодар ары гупчэу щыты-гъэр. Ащ фэдэ унашъо зашы-гъэр мы мафэхэм илъэс 80 хуьгъэ. 1940-рэ илъэсым Адыгэ автоном хэкум райони 7 хэ-ахъэ. 1962-рэ илъэсым мэлылфэгъ-гъум и 28-м Тульскэ рай-онымр Мыекъопэ районым ра-тыжьы ыкIи Адыгеим непэ

чыплэу ыубытырэр ащкIэ гъэп-сыгъэ мэхъу.

Хэкур щэлэфэ хэхьоныгъэхэр ышIыгъэх, ыпэкIэ лыкIотагъ. Ау щыIэныгъэр зы чыплэ итэп, къэралыгъом щыкIогъэ зэхьо-кIыныгъэхэм къакIэлъыкIоу Адыгэ Республикэр гъэпсыгъэ хуьгъэ. Республикэ статусым ишIуагъэкIэ адыгабзэм къэра-лыгъо мэхъанэ илэ хуьгъэ, Адыгеим ибыракъ, игимн, игерб аштагъэх. Непэ тишъолъыр щыпсэурэ цыф лъэпкъ зэфэшъ-

хьафхэм зэгурылоныгъэрэ ма-мырныгъэрэ азыфагу илъэу зэдэпсэух, ягушIуагъуи, якъини зэдагъы — ары зэкIэмэ анахь шъхьалэр.

Илъэс 80 хуьгъэ Мыекъуа-пэ хэкум, республикэм якъэлэ шъхьалэу зыщытыр. Тарихъ гъогоу къыкIугъэм узэрыгуш-хонэу хэлъэр макIэп. Урысыем ит къэлэ анахь дахэхэм, анахь къабзэхэм пчъагъэрэ ахалы-тагъ. Ащ фэдэ уасэ къыфашы-нымкIэ зишлогъэшхо къэкуагъэр мыщ щыпсэурэ цыфхэр арых. ТапэкIи арауштэу щэрэт, тикъэ-лэ шъхьалэ игъэхьагъэхэмрэ идэхагъэрэ чыжьэу орэлэ.

(Тикорр.).

КIэлэеджакIохэр рагъэблэгъагъэх

Мэлылфэгъум и 9-м Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иполитехническэ колледж я 9-рэ, я 11-рэ классхэр къэзыухырэ ныбжьыкIэхэм апае ипчъэхэр къызэлуиыхыгъагъэх.

2016-рэ илъэсым Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ колледжым ыкIи ащ икIута-мэу Яблоновскэм дэтым гу-рыт сэнэхьат 15-мэ афытегъэ-псыхьагъэу ныбжьыкIэхэм шIэ-ныгъэ арагъэгъотын амал яI.

2016 — 2017-рэ еджэгъу илъэсым очнэ шыкIэм тетэу бюджет чыплэ 155-рэ ялэшт. Джаш фэдэу ахъщэ атызэ очнэ шыкIэм тетэу нэбгырэ 205-рэ, заочнэу — 75-рэ еджэнхэу чIэхьашьушт.

Политехническэ колледжым къычIахъэ зышIоигъо ныбжьы-кIэхэр ыкIи ахэм ятэ-янэхэр еджаплэм нэлэуасэ фашыгъэх. Сэнэхьатэу зыфагъасэхэрэр зыфэдэхэр, яегъэджен зэрэ-зэхашэрэр, шIэныгъэ студент-хэм зэрарагъэгъотырэр, лъэны-кIэ зэфэшъхьафхэмкIэ сэна-ушыгъэу ахэлъым зэрэхагъах-рэр, логъхьэбзэ гъэшIэгъонхэр зэрэзэхашэхэрэр, еджэныр къы-

заухыкIэ логъшIэпIэ чыплэ агъо-тынымкIэ Iэпылэгъу зерафэху-хэрэр къафалотагъ.

логъхьабзэм къекIоллагъэхэр колледжым фэгъэхьыгъэ филь-мэм рагъэпллыгъэх. Нэужым автотранспортым, социальнэ-эко-номическэ, чыгулэжъ ыкIи псэолъэшIыным япхыгъэ отде-лениехэм япашэхэр гушыIэгъу къафэхуьгъэх. Ащ нэмыкIэу те-матическэ площадкэхэу «Проф-тестирование», «Техническое творчество студентов», «Ветери-нария», «Автошкола» зыфило-хэрэм ныбжьыкIэхэр ахэлэжьа-гъэх. КIэухым колледжым исту-дентхэм орэд къэлэнымкIэ, къэ-шъонымкIэ сэнаушыгъэу ахэлъыр хьакIэхэм къарагъэлъэгъу.

ПАТIЫКIО Анет.

ПСАУНЫГЪ

**Псауныгъэм икъэухъумэн, изэтегъэу-
цожьын афэгъэхьыгъэу республикэм
Юфыгъоу шызэшъуахырэр макIэп.
Адыгеим ирайонхэм адэт IэзапIэхэр
агъэкIэжых, псэупIэхэм фельдшер-
мамыку пунктхэр къащызIуахых.
Цыфым иIэ узыр кыхъыгъэщышт,
ар нахь псынклэу зыгъэхъужышт Iэ-
мэ-псымакIэхэр зэрагъэгъотых. Тэху-
тэмыкье район сымэджэщым непэрэ
мафэм ехъулIэу илофхэм язытет
зыщыдгъэгъозагъ, иврач шъхьалэу
Нэхэе Светланэ гушыIэгъу тыфэхугъ.**

ЯшIуагъэ цыфхэм арагъэкIыныр япшъэрылI шъхьал

— БлэкIыгъэ илъэсым ибэ-
дзэогу мазэ къыщегъэжьагъэу
Тэхутэмыкье районим ит Iэ-
зэплэ учреждениехэр зэрапхы-
гъэх, — къытфелуатэ Нэхэе
Светланэ. — Инэм дэт сымэ-
джэщыр, Яблоновскэ поликли-
никэр Тэхутэмыкье район
сымэджэщым джы хэтых.

Iзэплэ учреждениехэм ста-
ционар ыкIи амбулаторнэ Iэпы-
Iэгъур цыфхэм арагъэгъоты.
«IэпыIэгъу псынклэ», diagnosti-
ческэ базэ, лабораторнэ ди-
агностикэ яI. Инэм сымэджэ-
щым хирургиемкIэ отделение
хэт. Тэхутэмыкье дэт сымэ-
джэщым терапия ыкIи невро-
логие лъэныкъохэмкIэ яшIуагъэ
арагъэкIы. Педиатрическэ Iэпы-
Iэгъу зищыкIагъэхэм атегъэ-
псыхъагъэу чыплэ 20 ащ хэт.
Сымаджэу къаюлIагъэм ипсау-
ныгъэ изэтегъэуцожьынкIэ ищы-
кIагъэ Iофтхьабзэхэр экIэ шы-
зэшъуахых, IэпыIэгъу ащыфэ-
хъух.

— Тэхутэмыкье районим
врачи 166-мэ Iоф щашIэ, —
ело Нэхэе Светланэ. — Хэ-
ушъхьафыкIыгъэ программэм
къыдыхэлъытагъэу специалист

ныбжыкIэхэри тилэзэплэ уч-
реждениехэм ащэлажэх. 2012-
рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу
врач ныбжыкIэ 20 къэклиуагъ.

Район сымэджэщым спе-
циалистхэр зэрямакIэм еллыты-
гъэмэ, Тэхутэмыкье районим
ащ фэдэ гумэкIыгъо илэп. Спе-
циалист ныбжыкIэхэр Iэзаплэ-
хэм зэраштэщыгъэ федеральнэ
программэм мы илъэсым къы-
щыублагъэу зэхъокIыныгъэхэр
фэхъугъэх. Ахэм къызэралорэм-
кIэ, къалэм фэдэ псэупIэхэу
Инэм, Яблоновскэр програм-
мэм джы хэхъащтых. Ащ ишIуа-
гъэкIэ, специалистэу ямакIэхэр
рагъэкъужьынхэм щэгугъых.

— Мы илъэс заулу блэкIы-
гъэм специалист тыщыкIэу, ащ
пае тилофшIэн къуоуоу кыхъэ-
кIырэн, — ело тигушыIэгъу. —
Чыплэхэри тилэх, джыри цыф-
хэр тштэнхэ тлэкIышт, ау врач
лъэшэу тыщыкIэу щытэп. Спе-
циалист ныбжыкIэхэм илъэ-
ситф пIалъэу ялэр зауукIэ, Тэ-
хутэмыкье районим ит сы-
мэджэщым IумыкIыжхэу, ялоф-
шIэн лыпаджэжыным пае Iо-
фэу зэшIотхырэри макIэп, къы-
лунэжынхэм кIэтэгъэгъушIух.

зэрафэхъухэрэм зэрэрыразэ-
хэр ягушыIэ къыхагъэщы.

Сымэджэщым ипашэ къызэ-
рилуагъэмкIэ, медицинэм ылъэ-
ныкъокIэ агъэцэкIэрэ фэлэ-фа-
шIэхэм ыпкIэ атырэн. ЫпкIэ
зыхэлъ медицинэ уплъэкIунхэри
Iзэзэплэ учреждениехэм аща-
гъэцэкIэх. Ащ къыкIэкIорэ ахъ-
щэмкIэ гъэцэкIэнхэр сымэджэщ
кIоцIхэм ащашIых.

— Тэхутэмыкье район
сымэджэщым гъэцэкIэжынхэр
ищыкIагъэх. Инэм дэт сымэ-
джэщым хирургиемкIэ ыкIи ин-
фекционнэ отделениехэм гъэ-
цэкIэжынхэр мы уахтэм ащэ-
кIох. Сомэ миллиони 10-м
ехъоу ащ пэлухъащыр респу-
бликэ бюджетым кыхъэхыгъ, —
къытфилотагъ Нэхэе Светланэ.
— Джащ фэдэу федеральнэ
программэу «Доступная среда»
зыфилорэр гъэпсыгъэ хъуным
пае сомэ мин 600 зыпэлухъэ-
гъэ гъэцэкIэнхэри тшыгъэх.

Тэхутэмыкье районим къэ-
бар гушIуагъоу илэмкIэ сымэ-

джэщым иврач шъхьалэ къыд-
дэгъоцагъ. Ащ къызэрилуагъэм-
кIэ, магнитнэ-резонанснэ томо-
графии Инэм дэт сымэджэщым
къэблэгъэрэ уахтэм щашIын
алъэкIышт. Мыекъуапэ икьу-
тамэу ащ Iоф ышIэшт. ЫпкIэ
МРТ диагностикэ сымаджэр
ашыным пае Краснодар, Адыгэ-
къалэ е Мыекъуапэ ащэщты-
гъэ, джы охтэ лые амыгъа-
кIоу ар ярайон шагъэцэкIэн
амал ялэшт.

Нэхэе Светланэ къызэрэ-
тфилотагъэмкIэ, «Къоджэ псэу-
плэхэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэ-
ныр» зыфилорэ программэм
къыдыхэлъытагъэу Тэхутэмы-
кье районим фельдшер-ма-
мыку Iэзаплэхэр къыщашIы-
гъэх. 2012-рэ илъэсым псэу-
плэу Суповскэм, 2014-рэ илъэ-
сым къуаджэу Нэтыхъуае, мы-
гъэ псэуплэу Новым зыфалорэм
ахэр ащагъэпсыгъэх. Адыгэ
Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм идепутатэу
ДзэлI Аскэр къытлупщыгъэ ахъ-
щэ IэпыIэгъумкIэ къуаджэу

Псэитыку фельдшер-мамыку
Iэзаплэ щашIыгъ.

Тэхутэмыкье дэт Iзэзэплэ
учреждениехэр зэрэзэтырагъэ-
псыхъэхэрэм, Iэмэ-псымакIэхэр
къызэрэзылэклагъэхэхэрэм ада-
кIоу IэпыIэгъу зищыкIагъэхэм
зэралыкIоштхэ, ахэр сымэ-
джэщым зэрэнагъэсыщтхэ ав-
томобильхэр зэрагъэгъотыгъэх.

— 2015-рэ илъэсым Инэм
ыкIи Яблоновскэм адэт «Iэпы-
Iэгъу псынклэхэм» апае рес-
публикэ бюджетым кыхъэхы-
гъэ мылкъумкIэ автомобиль-
хэр къытфашагъэх, — къелуа-
тэ Нэхэе Светланэ. — Зым
сомэ миллион пэлухъагъ. Къы-
хэзгъэщы сшIоигъу Тэхутэмы-
кье районим кыхъыхъугъэ-
хэу, IэнэтIэшхо зилэхэр Iэпы-
Iэгъу къызэрэпфэхъухэрэр. Ахэм
амалэу ялэмкIэ яшIуагъэ къы-
тагъэкIы зэпыт. Тэхутэмыкье
район сымэджэщым ыкIи Афы-
псыпэ врачэбнэ амбулатори-
ем апае автомобилитIу къыта-
тыгъ. Ахэм сомэ миллиони 4
атефагъ. МиллионитIур Адыгэ
Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм идепутатхэу
Бастэ Хысэ, ДзэлI Аскэр, Тэ-
хутэмыкье район советым
идепутатэу Хъурмэ Казбек,
предпринимателэу Хъурмэ Вя-
чеслав къытфатлупщыгъ. Адрэ
миллионитIур шIокI зымылэ ме-
дицинэ страхованием ифонд
ипашэу Геннадий Гальпериным
къытитыгъ.

ЫпкIэ Тэхутэмыкье рай-
оным ит сымэджэщым язэте-
гъэлсыхъан лъагъэкIотэн гу-
хэлъ зэрялэр врач шъхьалэм
игушыIэ кыхъыхыгъэщыгъ. Чы-
плэ 50 зыхэтэщт ыкIи нэбгырэ
200-мэ зы сменэм къыкIоцI
IэпыIэгъу защарагъэгъотын алъэ-
кIышт Iзэзэплэ корпусым поли-
клиникэ игъусэу ашыныр анахъ
гухэлъ шъхьалэу ялэхэм ащыщ.
Ащ тегъэпсыхъэгъэ унэр яI,
ау гъэцэкIэжынышхохэр зэри-
щыкIагъэм кыхъэкIэу Iоф ышIэн
ылъэкIырэн. ЫпкIэ зигугъу
къэтшыгъэ Iзэзэплэ учрежде-
ниер къызэлуахыныр анахъ гу-
хэлъ шъхьалэу ялэхэм ащыщ.

— ПшъэрылIэу тилэр цыф-
хэм япсауныгъэ зэтедгъэуцо-
жыныр, медицинэ IэпыIэгъу
зищыкIагъэм тылбэлэсыныр, ащ
тишIуагъэ едгъэкIыныр ары.
АщкIэ IэпыIэгъу къытфэхъу-
хэрэм лъэшэу сызэрафэразэр
кыхъэгъэщы сшIоигъу. Тэху-
тэмыкье районим икIэлэплу-
гъэхэу Мырзэ Джанбэч, Къэ-
лэкътэкъо Казбек, Шъэо Ас-
кэр, Пэнэшъу Батыр, Джаствэ
Вячеслав сыдигъуи нэгъушIоу
къыспэгъокIых, упчIэу афэгъа-
зэрэм къедэлух. Амалэу ялэм-
кIэ IэпыIэгъу къысфэхъу зэпы-
тых. Мыхэм афэдэу лыгъэшхо
зыхэлхэр тирайон зэрэщыщ-
хэм сырэгъушхо.

АР-м псауныгъэр къэухъумэ-
гъэнымкIэ иминистрэу Мэрэ-
тыкьо Рустем зэрэфэразэр Нэ-
хэе Светланэ къылуагъ. Сид
фэдэ гумэкIыгъо илэу еопла-
гъэми ащ хэкIыплэ къызэри-
гъотырэм, ишIуагъэ пстэуми
зэраригъэкIырэм тигушыIэгъу
тыщыгъэгъозагъ.

— Анахъэу кыхъэгъэщы
сшIоигъор сшIофшIэгъухэр ары.
Тызэкътэу тилоф тымыгъэца-
кIэщтыгъэмэ, мыщ фэдэ гъэ-
хъагъэхэр тшыщтыгъэхэп. Зы
унагъом фэдэу, гурфэбэныгъэ
зэфытитIэу тызэдэлажэ, —
къылуагъ Тэхутэмыкье район
сымэджэщым иврач шъхьалэу
Нэхэе Светланэ.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Адыгэ джэгъу, нысаш, хьяр — мы гушылэхэр пытэу зэпхыгъэх. Нысэщэ джэгум кьэзэрэ-щагъэхэм афэгушлон-хэу, адэчэфынхэу бла-гьи, кьоши, лахыли кьэзэрэшаллэх.

Ныбжьыкитлоу псэогъу зэфэ-хьунэу изыхъухагъэхэр бэмэ ягупшысэх, егугъухэзэ нысашэм зыфагъэхъазыры. Ежыхэм ащыгъыштым якъыхыхын нэмыклэу, ныбджэгъоу нысашэм щэготыштхэми ащыгъышт шьуашэхэри арагъэдых. Зэклэ зэкълужьэу, дахэу кьызэрэлъэгъоштхэм лъэплъэх. Тигуапэр нахьыпэм урыс джанэхэр тинысэхэм зыщальэнэу яклэсагъэмэ, мы аужырэ илъэс заулам саер «модэм» кьыхъажьыгъ.

Джанэхэм ядын ахьщэу тэфэрэр зэдгъашлэмэ тшоигъоу кьалэм дэт салонхэу лъэпкъ шьуашэхэр зилэхэм, нахьыбэм кьыхахыхэрэм тачлэхъагъ, уасэхэми ташыклэупчлагъ. Къатломэ тшоигъу салонхэу тыздэщылагъэхэр зым нахьы адрэр зэрэнахь гъэшлэгъоныр. Саеу адыхэрэр дэхэдэдэх. Дышъэ луданэклэ лушылыкыгъэу, мышкълу лъаплэхэр хэдагъэхэу узыфэяшъор илэу сае кьэбгъотын плъэкълышт.

— Садэжъ кычлэхэрэ пшъашъэхэм зэрэсфэлъэкълэу джанэм икьыхыхынклэ саделэ, — кьелуатэ Клермыт Рузанэ. — Нахьыбэм саер хъафэу аштэ, сыда плэмэ ащэфымэ, етланэ рашлэжыштыр ашлэрэп ыкли ашолъапл. Ау мэхъу зыми щымыгъыгъэу сае фаехэу. Ахэм джанэхэр афэтэдых, ау ащ фэдэм ыуасэ нахь лъаплэу кьеклы.

Рузанэ исалон саехэм анэмыклэу хэшлыкыгъэхэр илэхэу джанэхэр щябгъэдынхэ плъэкълышт. Нысэм готышт пшъашъэхэм ащыщыбэмэ ащ фэдэ джанэхэр джы адых. Ащ нэмыклэу, нысэм илэмэ-псымэхэр зыдэлъышт пхьонтэ дахэхэри члэгъотэщтых.

Фэшъхъаф тучанэу тызычлэ-

хъагъэми удэзыхыыхынхэр члэтлэгъуагъэх.

— Джы пшъашъэхэу унагъо ихъанхэу зызгъэхъазырырэмэ бэ ящыклагъэр. Сэе закьо зыщальэмэ икьурэп. Нысэготхэм ащыгъыштри, щыгъынхэр кьызэращэжыштри пхуантэхэри, нысэм ыгощышт косметикэр зэрылбыштым нэсэу

кьыхахы, ахэм мэхъанэшхо араты, — ело нэлъасэ тызыфэхъугъэ Мэщфэшлу Фатимэ. — Джыхэр зэклэ зы чыплэ кьышыхахышъунэу, ныбжьыклэу гузажохэрэм яуахътэ нахь кьызэрэзэтенэщтыр кьыдэслъытэзэ, ситучан кьызылусхыгъ. Уасэу сисаехэм ялэм бэ ащыгушлуклэрэр, сыда плэмэ саехэр непэ бэ хъугъэх нахь мышлэми, уасэу афашырэр егъэлыагъ.

Тызчлэхъэгъэ тучанхэм шьуашэу ачлэлъхэм ауасэ зэфэ-

шъхъафы. Фытырэу атыхэрэ саехэу ахэм атетлэгъуагъэхэм анахь пыутым сомэ мин 15 ыуас. Зыщэфы зышлоигъохэм кьыхахыштри шьуашэхэм ауасэ сомэ мин 30-м кьыщежъэ. Дышъэ луданэклэ хэдыкыгъэ джанэ ябгъэдын хъумэ тэфэщтыр сомэ мини 5-м кьыщегъэжъагъ. Непэ ащ фэдэ джанэхэр пшъашъэхэм унэм икълыхэ хъумэ зыщальэнхэу арагъэдых.

ЖЭЛДЭШЭ Рузан.

Хыпкъхэм лыгъэ языдзыхэрэр агъэпщынэщтых!

Хыпкъхэм къатенэрэ уц гъугъэхэм, лэжъэкълуплэхэм хэкълэу ателъым машло къаклэнэным ищынагъо зэрэщылэм епхыгъэу, машлом зыкьымыштэнымклэ лфотхъабзэхэр Адыгэ Республикэм мыгъэ щызэрахъанхэ, хэклхэр аугъоин, ячлыгу лахьхэр къажьухъанхэ фае.

Адрэ илъэсхэм ягъэпшагъэмэ, Адыгэ Республикэм илэжъэкълуплэхэу гъэрэкло лыгъэ зэрадыгъэр нахь маклэ хъугъэми, хъэцлэ-плацлэхэм, къэкълыхэрэм къяутэллэрэ узхэм ябэнхэу алозэ, непи нэбгырабэмэ хыпкъхэм лыгъэ арады, уарзэр агъэсты.

Чыгулэжъхэм агу кьэдгъэкълыхьы тшоигъу машлом чышъхъашьом зэрарышхо зэрэрихьэрэр, ар зыпкъ игъэуцожьыгъэным, анахь маклэми, илъэси 7 зэрэпэлухъащтыр. Ащ нэмыклэу, лыгъэр къэклхэрэми,

псэушъхъэхэми зэрарышхо афэхъу. Мэз шьолырхэу губгъохэм алухъэми бэрэ ар алъэлэсы.

Дунаим ихэгъэгубэмэ, Урысыем имэкъумэщ хъызмэтшлэплэ пэрытхэм зэрагъэунэфыгъэмклэ, уарзэр чыгъэшлу фэдэу бгъэфедэмэ, процент 15 — 20-клэ нахьыбэу лэжыгъэ кьэпхыжыын плъэкълышт. Ащ фэдэ шыклэм чышъхъашьори ээцигъакъорэп. Гектар пэпчорзэ зэхэупклэтэгъэ тонни 4 — 6, аммиачнэ селитрэ килограмми 8 — 10 чыгъэ-

шлум ычылплэклэ хэплъхъаныр дэгъу.

Кубанскэ аграрнэ университетымрэ мэкъу-мэщымклэ нэмыклэ научнэ-ушэтэкло институтхэмрэ яшлэныгъэлэжъхэм зэралъытэрэмклэ, хыпкъхэм лыгъэ зэрарадырэм иягъэ нэмыклэ зи ишлуагъэ чышъхъашьомклэ къаклорэп.

Машлом лэжъэкълуплэхэм закьышымыштэнымклэ лфотхъабзэхэр члыгу лахьхэр зиэхэм, бэджэндэу зыштагъэхэм зэрэзэрахъэхэрэр 2001-рэ илъэсым чъэпыогъум и 25-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 136-р зытетэу «Урысые Федерацием члыгумклэ и Кодекс ехылапгъ» зыфилорэм ия 13-рэ, ия 42-рэ статьяхэм, 2002-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 101-р зытетэу «Мэкъумэщ мэхъанэ зилэ члыгухэр зэрагъэфедэрэм ехылапгъ» зыфилорэм ия 6-рэ статья, Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ илъэ-

сым мэлылфэгъум и 25-м ышлыгъэ унашъоу N 390-р зытетэу «Машлом зыкьымыштэнымклэ режим гъэнэфагъэм ехылапгъ» зыфилорэм адиштэу ауплэкълух.

Члыгу лахьхэр зимылъку унае хахъэхэрэм, зыгъэфедэхэрэм, бэджэндэу зыштэхэрэм япшъэрыл:

— фит зэрашлыгъэ гухэлъ закьохэмклэ члыгу лахьхэр агъэфедэнхэу, тыкэзыуцухьэрэ дунаим зэрарамыхынэу;

— члыгухэм якъэхуымэнклэ лфотхъабзэхэр зэрахъанхэу;

— члыгу лахьхэр агъэфедэхэ зыхъуклэ, машлом зыкьымыштэнымклэ экологии, санитар ыкли нэмыклэ шапхъэхэр кьыдалъытэнхэу;

— лэжъэкълуплэхэр амыушолынхэу, чышъхъашьом изытет зэламыгъэхъанэу.

Урысые Федерацием и Кодексэу административнэ хэбзэуконыгъэхэм яхылапгъэм ия 8.7-рэ статья ия 2-рэ лахь

кьызэрэщылдэлытагъэмклэ, хыпкъхэм къатенэгъэ уц гъугъэхэм, уарзэм, хэклхэм лыгъэ языдзыхэрэм:

— цыфхэм — сомэ мин 20-м кьыщегъэжъагъэу сомэ мин 50-м нэс;

— ланатлэ зылыгъхэм — сомэ мин 50-м кьыщегъэжъагъэу сомэ мини 100-м нэс;

— юридическэ лицэхэм — сомэ мин 400-м кьыщегъэжъагъэу сомэ мин 700-м нэс административнэ тазырэу арагъэтышт.

Россельхознадзорым Краснодар краимклэ ыкли Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлэплэ къэралыгъо члыгу надзорымклэ и Адыгэ межрайон отдел хыпкъхэм лыгъэ языдзыхэрэр кьыхэгъэщыгъэнхэмклэ уплъэкълун лфотхъабзэхэр ренэу зэрехъэх.

А. Д. БЭЩЫКЪУ.

Россельхознадзорым Краснодар краимклэ ыкли Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлэплэ члыгухэм язытет лъыплъэгъэнымклэ и Адыгэ межрайон отдел ипаш.

Бзылфыгъэр ауклыгъ

Къэлэ гъэпсыклэ зилэ поселкэу Яблоновскэм щыпсэурэ нэбгыритлур ешъуагъэу бзылфыгъэ ныбжьыклэр Тэхьутэмыкьое районым зэрэшауклыгъэм кьыхэкълэу, АР-м и Прокуратурэ бэджашлэхэр ыгъэмысагъэх.

Следствием зэригъэунэфыгъэмклэ, 2014-рэ илъэсым жьо-

ныгуаклэм и 8-м бэджэшлэ нэбгыритлум къалэу Краснодар

щыщ бзылфыгъэу ыпэклэ ашлэщтыгъэр гъэпцлагъэклэ автомобилым кьырагъэтлысхыи, Шапсыгъэ псылыгъыплэм игъунэгъоу ащи, егъэзыгъэклэ ащ щыбгъодэхъагъэх.

Нэужым бэджашлэхэм пшъэдэклыхь зэрахыштыр къагурылуи, шъэжыыеу алыгыгъэмклэ бзылфыгъэм пчъагъэрэ ыгу щыхэпыджагъэх, ащ кьыхэкълэу а чыплэм ащ идунай щихъожьыгъ.

Нэужым охътэ бэклаем кьыклоцл Краснодар щыщ бзылфыгъэр зыдэщылэр амышлэу, клодыгъэхэм ясатыр хэтыгъ. 2015-рэ илъэсым гъэтхэпэм и 26-м ащ икьупшъхъэ-лъашъхъэхэр Адыгэ Республикэм ичыллэхэм къащагъотыжыгъ.

Бэджашлэхэр къаубытыгъэх ыкли следствием ахэр ыгъэмысагъэх.

2016-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 1-м АР-м и Прокурату-

рэ кьызылуихыгъэ уголовнэ лфотым АР-м и Апшъэрэ хьыкум хэплэнэу лэкигъэхъагъ.

УФ-м и Уголовнэ кодекс истатья зэритымклэ, Тэхьутэмыкьое районым щыщ бэджэшитлур егъэзыгъэклэ бзылфыгъэм зэрэбгъодэхъагъэхэм ыкли укылгъэ лфот зэрэзэрахъагъэм кьыхэкълэу, илъэси 10-м кьыщегъэжъагъэу илъэс 20-м нэс хъапс атыралъхъащт.

Ныбджэгъу, ныбджэгъу шъыпкъагъ

Зигугъу къэсшыщтыр зыкӀи семыхтырэхъыша-хэу къэсӀощт зы цыф зафэу, ащ фэдэ ныбджэгъу мафэ къэс Тхьэм къысет уигъэлонэу ныбджэгъу хьалэлыгъ. Ар Мамый Казбек ары. Мэлылфэгъум и 12-м, космонавтикэм и Мафэ къэхъугъагъ, тэри джаш пае тесэмэр-къэуэзэ, «космонавтыр» тӀозэ теджэщтыгъ.

Мамый Казбек 1935-рэ илъэс-ым мэлылфэгъум и 12-м Краснодар къыщыхъугъ. Ятэу Сахьидэ ащ Ӏоф шишэу дэ-сыгъ, ау зыщӀауӀгъэр, иньбжы-кӀэгъур зыщигъэкӀауӀгъэр Теу-цожь районым итыгъэ къуаджэу Шэбэныхьабл.

Казбек янэ-ятэхэм адэтхьа-гъэп. Ятэу Сахьидэ 1943-рэ илъэс-ым, илъэс 35-рэ нахь ымыныбжыу игъонэмысэу ду-наим ехыжыгъ. Ащигъум Каз-бек илъэси 8, ышнахыкӀэу Сталик илъэситф нахь аныб-жыгъэп. Янэу Татьяна бело-русyg, ныбжыкӀэу шъузабэу къызнэм, урысыл горэм дэкӀо-жыгъагъ. КӀэлитур ятэш Ахь-мэдэу Едэпсыкъое гурыт еджапӀэм адыгабзэр щызыгъэ-хыщтыгъэм зэрищӀэлэжыгъа-гъэх. Ахьмэди лъфыгъэхэр иа-гъэх, яни лъэхэсыгъ. А лъэхьа-ным унагъом ищыкӀагъэр игъэ-къугъошлугъэп, ау Ахьмэд ежь илъфыгъэхэм анахь кӀэлитлоу-ти, ни зышъхьарымытыжхэу къэнагъэхэм нахь атегуӀыхьэ-щтыгъ. Ары езыгъэджагъэхэри.

Ахьмэдрэ ащ янэу МыдэцӀы-кӀурэ къызэрэфыщытыгъэхэр Казбек къылуатэ зыхъукӀэ, инэу зэрафэразэр игушыӀэхэм къа-хэщыщтыгъ. Ежыри ышнахыкӀэ Сталики нырэ тырэ зилэхэм арамьгъэхьопсэнэм пае, афэ-лъэкӀыщтымкӀэ аналэ къызэра-тетыщтыгъэр ары.

Казбек гулъытэ ин илагъ. Ятэ-шэу Ахьмэд кӀэлэгъаджэти, хьарыфхэр ригъэшлэгъагъэх, лы-такӀэми фигъэсэгъагъ, ыныбжь имыкъуэз еджапӀэм чӀэхьэгъагъ.

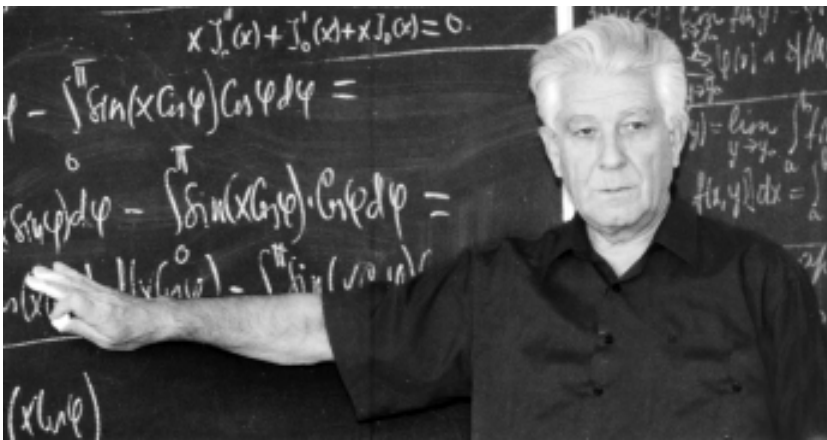
Мамый Казбек апэу зыщыс-лэгъугъэр, нэлуасэ сызщыфэ-хъугъэр Едэпсыкъое гурыт еджа-пӀэр ары. Илъэс зытфыхыкӀэ Казбек нахь сынахыжымыи, ари, тикъуаджэ щыщхэу Бэ-

рэтэрэ Хьамидэ, Пэнэшъу Хьамзэт, Бэрэтэрэ Батыр-бый зы класс тызэдисхэу тызэдеджэн фаеу хъугъэ. Бэрэтэрэ Хьамидэ ихьа-тыркӀэ Мамый Казбек ныб-джэгъу къытфэхъугъагъ. Ныб-джэгъу къызэрыкӀауӀгъэп, лъэ-шэу къытпыщыгъэу хъугъагъэ. Гъэпсэфыгъо, мэфэкӀ мафэхэр Казбек икӀуаджэу Шэбэныхьа-блэ нахь нахыбэрэ Къэзэ-ныкъуае щигъаӀощтыгъэх.

Мамый Казбек математикэм-кӀэ нахь дэгъоу еджэрэ тик-ласс исыгъэп. Арырэ Пэнэшъу Хьамзэтрэ дышгъэ медалькӀэ, Бэрэтэрэ Хьамидэ тыжын ме-далькӀэ гурыт еджапӀэр 1952-рэ илъэс-ым къаухыгъ. А лъэхьа-ным медалькӀэ гурыт еджапӀэр къэуухыгъэмэ, экзамен умы-тэу, къыбдэгъушыӀэнхэщ, уз-фэе еджэлэшхом уаштэщтыгъ.

Мамый Казбекрэ Пэнэшъу Хьамзэтрэ Дон тет къалэу Ростов дэт университетым, Бэрэтэрэ Хьамидэ Московскэ университетэу Ломоносовым ыцӀэкӀэ щытым журналистикэм-кӀэ ифакультет еджапӀэ кӀуа-гъэх. Сэ Кубанскэ мэкъумэщ институтым сыкӀуагъ, агроном сэнэхьат зэзгъэгъотынэу.

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом тикъуаджэхэм тыкызыкӀожьы-рэми, зэныбджэгъухэм тызэщы-гъупшэщтыгъэп. Мамый Каз-бек псынӀкӀэу Къэзэныкъуае къэсыщтыгъ, псыхьохэу Псэ-кӀупсэрэ ТӀуапкӀэрэ зыщызэ-хэлъэдэжхэрэм мотор зыпыт къуашьокӀэ, ар зилагъэр, псым тызыщэщтыгъэр сигъунэгъугъэ Пэнэшъу Юр ары, тыкӀоти, пцэ-жыелэпс щытшыщтыгъ, тӀэкӀу тыхэгъозагъэ хъугъэти, шьон граммийшэ зытӀу еткӀыхэуи хъуцтыгъ, тыхьотӀэ-бжъатӀэу псыхьом тыхэсыщтыгъ.

Апшэрэ еджэлэшхохэр 1957-рэ илъэс-ым къызытэхуым, хэти ӀофшӀэным пэуцуагъ. Мамый Казбек апэм Адыгэ къэралыгъо кӀэлэгъэгджэ институтым ма-тематикэмкӀэ ифакультет иас-систентэу ӀофшӀэныр щыригъэ-жэгъагъ.

1966-рэ илъэс-ым физикэ-математическэ шӀэныгъэхэмкӀэ диссертациеу ытхыгъэр Мамый Казбек къызегъэщыпкъэжыым, игулсэ институтым ӀофшӀэныр щылыгъэкӀотагъ. ИсэнэхьаткӀэ ащ студентхэр щыригъаджэщты-гъэх. Ащ дакӀоу, шӀэныгъэ ахэм ягъэгъотыгъэным ишыпкъэу пылгыгъ. Мамый Казбек ары апэрэу институтым научнэ-ис-следователъскэ семинар щызэхэзыщыгъагъэр. Ащ щыри-гъэджэгъэ студентхэм ащыщыбэ апшэрэ еджэлэшхохэм яас-пирантурэхэм ачӀлэгъагъ. Нэу-жым зыцӀэ алэтыгъэ егъэджако, шӀэныгъэлэж хъугъэх.

1993-рэ илъэс-ым къыщыуб-лагъэу Мамый Казбек дуна-им ехыжыфэ Адыгэ къэралыгъо университетым ифизикэ-мате-матическэ факультет матема-тическэ анализымкӀэ ыкӀи мате-матикэмкӀэ икафедра ипащэу Ӏоф ышлагъ. Казбек исэнэхьат фэшъыпкъагъ. Студентэу ригъа-джэхэрэм шӀэныгъэ куу ари-гъэгъотыным дэшъхьахыщтыгъэп. Студентхэми ӀофшӀэгъухэми пытэныгъэ ин къыфашыщтыгъ. Математическэ шӀэныгъэм фэ-гъэхьыгъэ, осэ ин къызэрарыгъэ тхылхэри Москва къыщыди-гъэкӀыгъэх.

ЗэныбджэгъухэмкӀэ унагъо-хэр тӀлэхэ зэхъуми тихъари,

тигумэкӀи зэдэдгощэу тызэлъы-кӀощтыгъ, тызэхыхэщтыгъ. Анахь ныбджэгъу блогъэу сӀлэгъэ Бэрэтэрэ Хьамидэ 1995-рэ илъэс-ым дунаим зехыжыым, анахь ныбджэгъу хьалэлэу къысфэнэгъагъэр Мамый Каз-бек ары. Дачэхэр тызэрэшӀэзэ зэгъунэгъоу къалытхыгъагъэхэти, Мамый Казбек иньбжыкӀэгъум чыгъум ылэ хэлъызэ къуаджэм дэсыгъэти, сэри ары, дачэм тыщылэжыныр нэбгыритлуми тикӀэсагъ, бэрэ тыкӀощтыгъ. Щэджэгъо гъэпсэфыгъом щэджэ-гъуашхэ зэдэтшӀэу, къэбархэр къэтӀуатэхэу, шьон тӀэкӀуи ет-кӀыхэу ланэм тыпэсыщтыгъ.

Ащ фэдэ ныбджэгъу блогъэр, хьалэлэр дунаим зехыжыым сыгу къызэреуагъэр, къын дэдэ къызэрэсщыхъугъэр къэсӀонэу сыжэ къыхыщтыгъ.

Псаоу цылагъэмэ, мы илъэ-сым мэлылфэгъум и 12-м ыныбжь илъэс 81-рэ хъуцтыгъ. Ащ фэдэ ныбджэгъу хьалэлэу, ныбджэгъу шъыпкъэу сӀлагъэр зэрэчӀэсынагъэр анахь къош блогъэу сӀлэхэмэ ащыщ лагъэми ащ нахь лъэшэу сыгу хэмы-кӀыныгъэу къысщыхъоу, гукъэнэ инэу къыздесэхьакӀы. Къысфэ-нэжыгъэр ыуагъэхэр, ышлагъ-хэрэр, зэрэцыфышӀу дэдагъэр ары.

Мамый Казбек Ӏофшлагъэу илэхэм щытхъоу къыфахыгъэр макӀэп. «Отличник народного образования», «Отличник про-свещения СССР», «Почетный работник высшего профессио-нального образования Россий-ской Федерации» зыфӀлорэ щытхъуцӀэхэр къыфагъэшъоша-

гъэх. ШӀэныгъэхэмкӀэ Адыгэ Дунэе академием (АМАН-м) ичлен-корреспондентыгъ, нэ-ужым а академием ичлен шъыпкъэу щытыгъ.

Мамый Казбек иунагъо шӀэ-ныгъэлэжэ унэгъуагъ. Ишъхьэ-гъусэу Любэ филологие шӀэны-гъэхэмкӀэ кандидатыгъ, фило-логиемкӀэ факультетым идека-нэу илъэси 10-рэ Ӏоф ышлагъ, щыригъаджэщтыгъэх. Адыгэ Республикэм ибылфыгъэ-хэм я Союз илъэсыбэрэ ипэ-щагъ.

Казбек ипшъашъэу Нэфсэт дэгъу дэдэкӀэ гурыт еджапӀэр къыухыгъагъ. Дунэе цыф-лъэкпхьэм язэфыщытыкӀэкӀэ Московскэ институтым щеджагъ. Ащ нэлуасэ щыфэхъугъэ араб кӀалэр шӀу ыльэгъуи, ащ псэ-огъу фэхъугъагъ. Институтыр къызаухым, илӀ зыдищэжыи, Араб Эмиратхэр, къалэу Ду-бай, псэупӀэ афэхъугъагъ. Ащ фирмэ горэм Ӏоф шишӀэу ригъэ-жэгъагъ. Дэгъоу агурьӀощтыгъ, арапыбзэм имызакъоу, нэмы-кӀыбзэхэри дэгъоу ешӀэхэти, къэралыгъо зэфэшъхьафхэм агъаӀощтыгъ. Ау игъашӀэ кӀыхьэ хъугъэп. Араб кӀалэм зы шьаорэ пшъашъэрэ фигыотыгъэхэу, ма-шинэ зэутэкӀым Нэфсэт хэкӀо-дагъ.

Казбек ыкъоу Даутэ ятэ игъогу рыкӀуагъ. Дэгъу дэдэкӀэ гурыт еджапӀэр Мыекъуапэ къыщиухыгъ. Московскэ уни-верситетэу Ломоносовым ыцӀэ-кӀэ щытым имеханикэ-матема-тическэ факультет щеджагъ. 1987-рэ илъэс-ым ар къызэу-хым, ащ аспирантурэ еджэ-ныр щылыгъэкӀотагъ. Физикэ-математическэ шӀэныгъэхэмкӀэ кандидат хъугъэу Мыекъуапэ къыгъэзэжыгъ.

1999-рэ илъэс-ым къыщыуб-лагъэу джы къызнэсыгъэм математикэмрэ компьютернэ шӀэныгъэхэмрэкӀэ Адыгэ къэ-ралыгъо университетым ифа-культет идеканэу Даутэ Ӏоф ешӀэ, физикэ-математическэ школэу мыщ щызэхашагъэм ипащ. Ятэ фэдэу Даути сту-дентхэм шӀэныгъэ куу зэра-ригъэгъотыным ишыпкъэу пыл, студентхэми, ӀофшӀэгъухэми пытэныгъэ ин къыфашы. Ныб-джэгъу блогъэу сӀлагъэм ащ фэдэ къо шлагъо къызэрэкӀэны-гъэм сэри сӀрэгушхо.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

ТхакӀо.

ПЕНСИЕХЭМКӀЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Апэрэ чэзыур текӀыгъ

Урысые зэнэкъокъоу «ШокӀ зимылэ пенсие страхованиемкӀэ 2015-рэ илъэ-сымкӀэ анахь страхователь дэгъу» зыфӀлорэм иапэрэ чэзыу мэлылфэгъум и 5-м текӀыгъ. Ар рекӀокӀыфэкӀэ Пенсие-хэмкӀэ фондым ичӀыплэ гъэорышӀаплэхэу тиреспубликэ щылэхэм муниципальнэ лъэгаплэм тегъэпсыкӀыгъэу анахь стра-хователь дэгъоу алытэхэрэр агъэнэ-фагъэх. Джы ПенсиехэмкӀэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм щызэхашагъэ комиссиам апэрэ чэзы-ум тегъэпсыкӀыгъэу регионым ианахь дэгъукӀэ алытагъэхэр ыгъэнэфаштых.

ЗыцӀэ къетӀогъэ зэнэкъокъум хэла-жъэх шъхьэзэкъо предпринимательхэу ыкӀи цыфхэм лэжъапӀэ языгъэгъоты-хэу шокӀ зимылэ пенсие, шокӀ зи-мылэ медицинэ страхованиехэмкӀэ стра-ховой тынхэр, джаш фэдэу хэукъо-ныгъэхэр ямыӀэу отчетхэр ипӀалъэм ехъулэу зытыхэрэр, шокӀ зимылэ пен-сие страхованием исистемэ зӀофы-шӀэхэр тэрэзэу хэзыгъэуцохэрэр. Ащ нэмыкӀэу, цыфхэм ӀофшӀэн язытыхэрэм пенсиехэм яхыплэгъэ хэбзэгъэуцугъэмкӀэ

тхьаусыхэхэр афатыгъэхэу щыты хъуцтӀэп.

Зэнэкъокъум хэлэжъэщтхэр номина-циплӀым тегъэпсыкӀыгъэу къыхахы:

— нэбгырэ мин 500-м ехъу зыгъэ-лажъэхэрэр;

— нэбгырэ мини 100-м къыщыуб-лагъэу 500-м нэсэу зыгъэлажъэхэрэр;

— нэбгыри 100-м нэсэу ӀофышӀэхэр зилэхэр;

— шъхьэзэкъо предпринимательхэу лэжъапӀэ аратызэ цыфхэр зыгъэла-жъэхэрэр.

Категорие пэпчэ зы лэжъапӀэ пэ-рытныгъэм фэбэнэнэу къыхахы.

Мэлылфэгъум и 12-м региональнэ ятӀонэрэ чэзыум икӀлэххэр ыкӀи жьо-ныгъуакӀэм и 17-м Урысые зэнэкъо-къум икӀлэххэр зэфыхьысыжыщтых.

Шъугу къэтэгъэкӀыжы: 2015-рэ илъэ-сым рекӀокӀыгъэ зэнэкъокъум тегъэ-псыкӀыгъэу 2014-рэ илъэсымкӀэ тирес-публикэкӀэ анахь страхователь дэгъу-хэу лэжъапӀэ 15 агъэнэфэгъагъ. МэфэкӀ шыкӀэ илэу а зэпстэумэ Урысыем Пен-сиехэмкӀэ ифонд и Правление итхьа-матэу Антон Дроздовымрэ Пенсиехэм-кӀэ фондым и Къутамэу Адыгэ Рес-публикэм щылэм ипащэу Къулэ Аскэр-

бийрэ зыкӀэтхэжыгъэхэ дипломхэр ара-тыгъагъэх.

Хэбзэлахьхэр нахь макӀэу атых

Къэралыгъомрэ цыфымрэ мылкъу-лахькӀэ зэдыхэлажъэхэзэ пенсием пае мылкъу зэлугъэкӀэгъэным ехыплэгъэ къэ-ралыгъо программэм хэуцохи, 2015-рэ илъэс-ым сомэ мини 2-м къыщыублагъэу мин 12-м нэс зытыгъэхэм атыгъэ ахь-щэм ипроцент 13-м тельытагъэу 2016-рэ илъэс-ым хэбзэлахь хэгъэкӀын агъэ-федэн фитых.

Хэбзэлахь хэгъэкӀын къалыхыгъэным фэшӀ Программэм хэуцуагъэм зыщып-сэурэ чыплэм шылэ хэбзэлахь къулыкӀум шъуашэу 3-НДФЛ-м тегъэпсыкӀыгъэу декларацие, ахьщэр зэритыгъэр къэ-зыушыхьатырэ документхэр ыкӀи шъуа-шэу 2-НДФЛ-м тегъэпсыкӀыгъэ справ-кэ рихьыллэнхэ фае. Хьарджхэр зэрэшъу-шыгъэхэр къэзыушыхьатэу щыт хэгъэ-хьожь шыкӀэм тетэу банкымкӀэ ахь-щэр зэрэшъуыгъэр къэзыгъэальгъорэ квитанциер, шъузыгъэлажъэрэм ешъу-

тыгъэ лъэу тхылым тегъэпсыкӀыгъэу лэжъапӀэм хиубытыкӀызе ахьщэ тыныр бухгалтерием Ӏэкигъахьэщтыгъэмэ — бухгалтерием къышъуытыгъэ справкэр.

Федэхэр декларировать пшлын ыкӀи хэбзэлахь хэгъэкӀын къалыпхын пльэкӀыщт тынхэр зытыгъэхэм ыуж илъэсищым къыкӀоцӀ.

Шъугу къэтэгъэкӀыжы шъуныбжь къызысыкӀэ пенсиеу къышъуатыщтым пае шъо шъуишӀоигъоныгъэкӀэ сомэ мини 2-м къыщыублагъэу мин 12-м нэсырэ апэ-рэ ахьщэ тыныр 2015-рэ илъэс-ым ищылэ мазэ и 31-м шомыкӀэу шъуытыгъэ зыхъу-кӀэ, къэралыгъом илахьы къызэрэхигъэ-хьожьырэ. Программэм илъэси 10 пӀалъэ ил. Хэбзэгъэуцугъэм фитыныгъэ къеты Программэм хэуцуагъэу апэрэ ахьщэ лахьыр зытыгъэм ахьщэ тыныр къыгъэ-уцугонэу ыкӀи фае хъумэ, ежыркӀэ нахь къызыщекӀоу щыт уахьтэм ахь-щэ тыныр ригъэжъэжынынэу.

Адыгеим щыпсэухэу Программэм хэуцуагъэхэр нэбгырэ 12588-рэ мэхъух. Ахэм ежхэм яшӀоигъоныгъэкӀэ япон-сие счетхэм 2015-рэ илъэс-ым зэкӀэмкӀи ахьщэу арагъэхьагъэр сомэ миллион 16,5-рэ мэхъу.

ТЫКЪО КЪЭПЛЪАН САХЫДЭ ЫКЪОР КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 80 ХЪУГЪЭ

Лъэпкъ искусствэм фэлэжъагъ

УФ-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофышIэшхоу, Адыгеим инароднэ артистэу, Урысыем икомпозиторхэм яИофышIэ гъэшIуагъэу, культурэмрэ искусствэмрэкIэ Краснодар къэралыгъо университетым иакадемик гъэшIуагъэу, Адыгеим икомпозиторхэм я Союз илъэсыбэрэ итхьамэтагъэу Тыкъо Къэплъан щыIагъэмэ, илъэс 80 мы мафэхэм хъуштыгъ.

Тыкъо Къэплъан ишIэныгъэ ыкIи иамал-къулай зэрилъэкIэу, ифэшъуашэм тетэу лъэпкъым фигелорышIагъ. ИсэнахъаткIэ фэлэжыштыр ышIэу щыIагъ, лъэпкъ искусствэм хигъэхъуагъ, илахь ин хэлъ.

Тыкъо Къэплъан мэлылфэгъум и 8-м, 1936-рэ илъэсым Краснодар къышхыгъ. Зэо илъэсхэм яунагъокIэ Кошхъаблэ къэкIожьыгъагъэх. Къэплъан сабийзэ музыкэмкIэ сэнаушыгъэу хэлъыр къэнэфэгъагъ. КIэлэцIыкIугъ ащ ежъежырэу лъэпкъ музыкэ Iэмэпсымэхэм мэкъамэхэр къахыригъэщэу ыкIи къаригъало зэхъум. ЕтIанэ къуаджэм духовой музыкэмкIэ кружок къышхыгъагъахым, ыгукIэ анахь шIоигъоу, апэ зыхъэгъэтхъагъэу

ыкIи чанэу зыкъэзгъэлъэгъуагъэхэм ащышхыгъ. Анахъэу клалэм музыкэм зыфигъэзэнымкIэ зишIуагъэ къекIыгъэр ятэшпхъоу Гошамыд ары, ащ пшынэм лъэпкъ мэкъамэхэр дахэу къыригъалоштыгъэх.

ЕджапIэр къызеухым, Тыкъор дзэ къулыкъум кIуагъэ ыкIи ар къыухи, хэкум къыгъэзэжыгъ. Мыекъопнэ музыкальнэ училищым (джы искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжэу У. Тхьабысымым ыцIэ зыхырэм) иотделениитIу — дирижерскэ-хоровоим ыкIи духовой Iэмэ-псымэхэмкIэ ащеджагъ.

Ылужым ишIэныгъэхэм ахигъэхъуагъ, Краснодар къэралыгъо институтым культурэмкIэ щеджагъ, хор дирижирован

ниемкIэ доцентэу А. Попович ыкIи композиторэу, профессорэу Н. Хлопковым якласс исыгъ, гъэсэныгъэ щызэригъэгъотыгъ. А гъэсэныгъэ гъогу къыкIугъэм зэкIэ ищыIэныгъэ зыкъышхыгъахынымкIэ, икIэсэ музыкэм илъагъо пхырищынымкIэ лъэшэу яшIуагъэ къэкIуагъ.

Тыкъом музыкэр, творчествэр ищыIэныгъэ мэхъу.

Исэнахъат дэгъоу зэришIэрэм, музыкэр зэрилъапIэм чыжъэу ащагъ ыкIи агъэплъагъ. Опсэфуэ анахь жанрэ хылыгъэу алытэрэ духовой оркестрэ музыкэм рылэжъагъ. ЩысэтыхыпIэу, пытапIэу Кронштадт ивзвод имузыкэ духовой оркестрэ хэтыгъ. ИскусствэхэмкIэ Кошхъаблэ еджапIэм, искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжым япэцагъ. Къэрэщэе-Щэрджэсым инаучнэ-методическэ гупчэ лъэпкъ творчествэмкIэ, культурэ IофтхъабзэхэмкIэ илофышIэу илъэсыбэрэ цытыгъ.

Адыгэ музыкэм итарихькIэ

Тыкъо Къэплъан сэнэхъатымкIэ къулайныгъэ зилэ композиторэу зэрэщытым ищысэ иныгъ. Итворчествэ бэ ащ къыубытырэр: камернэ-Iэмэ-псымэ музыкэр, лъэпкъ IэмэпсымэхэмкIэ оркестрэм, театрэм апае музыкэр.

Анахъэу исэнаушыгъэу зыфэгъэзэгъагъэр ордэкIэлон-хор музыкэр ары, ащкIэ лъэныкъуакIэхэр къыхыгъэщыгъагъэх.

Вокальнэ-хоровой тхыгъэ зэхэтэу «Пой, мой горный край» зыфилорэр композиторым ианахь усыгъэ дэгъухэм ащыщ. Ащ ежъ пкъырылэ IэпIэсагъэр лъэныкъуабэкIэ къышхыгъахыгъ. Темэ инэу — Родинэр, заор ыкIи мамырныгъэр, шъэбэгъэ-зэфагъэр къебэкIэу мыщ дэгъоу къышхырилотыкыгъэх.

Къ. Тыкъор адыгэ духовой музыкэм илъэпсэхэщэу пльытэныр епэсыгъ, ары ыкIи зэрэщытыр. Ащ ибалладэу духовой оркестрэм иорэдыло тегъэпсыхъагъэр, усаклоу Жэнэ Къырымызэ игушыIэхэм арылър — «Ты вернулся, солдат!» зыфилорэр налмэс-налкъутэм фагъадэ.

Тыкъом итворчествэ лъэшэу ушъагъэ — маршхэр, вальсхэр, сюитэхэр, рапсодиэхэр, фантазиэхэр — 600-м ехурэ произведениэхэр илэх.

Къэплъан имузыкэ лъэпкъ нэшанэр къебэкIы, куоу къышхыгъ ыкIи джары осэшIу къезытырэр. «Сихэгъэгу» («Страна моя») зыфилорэу музыкэ сборникир ащ шыхъат фэхъу.

Тыкъо Къэплъан ежъ ышхъэ-кIи искусствэм хэт цыфхэу мы Iоф иныр зэшIозыхыхэрэм афатхэщтыгъ. Анахь ыгъэлъапIэхэрэм ащышхыгъ зэлъашIэрэ адыгэ композиторэу Тхьа-

бысым Умарэ, творческэ лъэуждахэ къэзыгъэнэгъэ композиторэу Сихъу Рэмэзанэ, нэмыкIэхэри.

Тыкъор бэрэ лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакция къычIахъэщтыгъ, ежъ урысыбзэти зэрытхэрэр, итхыгъэхэр адыгабзэм егъэкIугъэнхэм къыкIэлъэлъуштыгъ ыкIи ар фэдгъэцакIэщтыгъ.

Къэплъан лIы зишIугъуагъ, мурадыбэ джыри илагъ, ау гъэшIэ кIыхъэ хъугъэп, илъэс 74-рэ хъугъэу идунай ыхъожьыгъ.

Ау адыгэ музыкальнэ искусствэм ащ лъэуж шлагъо къыхинагъ, ипроизведениэхэр лIэужхэм агъэфедэх ыкIи агъэфедэщтыгъ.

Лъэпкъ искусствэм илахь инэу хэлъым пае Тыкъо Къэплъан ифэшъошэ къэралыгъо наградэхэр — медалхэр, тамыгъэхэр, щитхъуцIэхэр бэу къыратыгъэх.

Музыкэр зикIасэхэм, ащ зыщыфагъэсэрэ еджапIэхэм, епхыгъэ IофшIапIэхэм Тыкъо Къэплъан ыцIэ щарало, щашIэ; адыгэ лъэпкъ искусствэм зилэхь ин хэлъ композиторыр цыфхэм ялъапI. Псаоу щылагъэмэ, къызыхъугъэр илъэс 80 хъуштыгъэ, ауми, ыцIэ епIоныр, илъэуж урыплэжъыныр, идахэ плотэныр къылэжъыгъэ дэд. Иунагъо щыI, Къэплъан икууитIу ятэ игъогу-зэфэгъэ щылакIэр лъагъэкIуатэ. Тыкъо Къэплъан ренэу ынэгъу кIэтэу зыфэусэгъэ Хэгъэгушхор, ихэку дышъэу Адыгеир мамырынхэу, нэфынэнхэу, дэхэнхэу, пытэнхэу тэлъало.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтым итыр: **Тыкъо Къэплъан.**

ЦЫФЫМРЭ ЦЫПАКIЭМРЭ

Къуаджэр агъэдахэ

ПсэупIэхэм ягъэкъэбзэн здытиIофэу тэлъыгъэ. Урамхэр нахь дахэ хъунхэм фэшI хабзэм икъулыкъушIэхэмрэ лэжъа-кIохэмрэ язэгъуры-Юныгъэ мэхъанэ-шхо иI.

Апэу тиурам нахь занкIэ ашыгъ, грейдерымкIэ чыгур зэрагъэзэфагъ. МашинахэмкIэ пшахъор тыратэ-къуагъ. Асфальтыр зытыралъхъэм, урамым икъэбзагъэ хэпшыкIэу хэхъуагъ. Къоджэ шъхъалым екIурэ гъогур метрэ 500 мэхъу, ащи асфальтыр рагъэкIугъ. Депутатэу Къурызэ Аслъан гъогум изытет нахышIу шыгъэнымкIэ мылькоу пэлухъащтым икъэгъотын хэлэжъагъ. Аслъан янэрэ ышэу Хъызыррэ тикъуаджэ щэпсэх. Шъхъащэфыжэ дэхэр Аслъан фэразэх.

НАРТ Амин.

Шъхъащэфыжэ.

Зигъо Iофыгъохэр зэшIохыгъэнхэ фае

ТапэкIэ типсэупIэхэм щыIэныгъэм исыдрэ лъэныкъокIи язытет гукIодыгъуагъ, бэдэдэкIэ къалэхэм, поселкэшхохэм ауж къынэщтыгъэх. Урамхэм, урамжыыхэм онх ужым, кIымэфэ лъэхъаным арыкIогъоягъ.

ЩылакIэр ыпэкIэ лъыкIотагъ, цыфхэр зэмыжэгъэ зэхъокIыныгъабэ къызыдихыгъ. Цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахышIу зэрэхъугъэр нэм къыкIедзэ сьд къуаджэ джы удэхъагъэми.

Ау Iофым зы хэхъухъэ: машинэ псынклэу къоджэдэхэм ащэфыхэрэм япчъагъэ хэхъо, къоджэ урамхэр яшъомбгъуагъэки, якIыхъагъэки зытетыгъэхэм тетэу къэнэжыых. Ащ Iофыр къегъэхъылъэ, къоджэ кIоцIхэм машинэхэм, лъэсэуи уащызеклоныр къын хъугъэ. Шъыпкъэ, урамхэр агъэцэкIэжыых, ау гъогушIхэр Iофым зэремыгугъухэрэм къыхэкIыкIэ псынклэу зэцэкъожыых, нахь дэижэ хъухэуи мэхъу.

ЩылакIэр ыпэкIэ зэрэлъыкIуатэрэм диштэу зэхъокIыныгъэхэр къыкIэлъыкIуагъэх, зэшIохыгъэнхэ фаеу Iофыгъуабэ цыфхэм апашъхъэ къиуцуагъ. Ахэм зэу ащыщ хъугъэ къуаджэмэ якIурэ гъогухэм, къоджэ урамхэм язэтегъэпсыхъан. Ар-

мырмэ, ахэм лъэсэуи, транспорткIи уащызеклоныр щынагъо хъугъэ. Сыда шIэгъэн фаер, къэтэджыгъэ Iофыгъор сьдэуштыгъэ зэшIохыгъэ хъуштыгъэ?

Цыфхэм яеплъыкIэхэр мыщ фэдэх: апэрэр, къоджэ урамхэр зэрифэшъуашэу зэтегъэпсыхъэгъэнхэ фае. Хылыгъэщэу машинэхэмкIэ, тракторхэмкIэ ыкIи

нэмыкI транспорткIэ къоджэ урамхэр зэщызыгъахъохэрэм пшъэдэкIыжэ ягъэхыгъэн фае. Адыгэ къуаджэхэм шыкIэ-гъэпсыкIэхэр, хэбзэ гъэуцугъэхэр ямыIэу щысых, итэкъухъагъэх, арышъ, лъэсрыкIо гъогу цыкIухэр урам гъуитIумэ афашынхэ алъэкIыштыгъ, ау гъогу зэпырыкIыпIэхэр тамыгъэкIэ гъэуэфыгъэхэу ялэнхэ фае. Къоджэ кIоцI урамхэм машинэхэр псынклэу ащзэеклох. Ащ пае хэлэтыкIыгъэ машинэ зэтэлэжаклохэр агъэтIыльхэмэ, яшIуагъэ къэкIошт. Транспортэр зэрифэным ифитыныгъэ-

зимиIэу рулым IутIысхъэхэрэр пхъашэу гъэпщынэгъэнхэм игъо хъугъэ.

ТапэкIэ зэрэщытыгъэм фэмидэу, цыфхэм шъугъоныр, зэнэкъокъуныгъэр къахэхъагъ. Анахъэу езэрэфыжъагъэхэу зэрэзэнэкъокъухэрэр машинэ псынклэу щэфыныр ары, зыщыкIагъэми, зымыщыкIагъэми ащэфы, чыфэ-хъаф штэным, банкым ахъэщэ къыхыгъэным хэзэрэгъэхъагъэх. ЕтIанэ машинэфыкIэ икIоу амышIэу, шыхъат тхылы ямыIэу кIэлэ Iэтахъохэри рулым кIэрэтысхъэхэщэ, къачыхъэ. Къоджэ урамхэм пчыхъэшъхъапэм уакытэхъаныр щынагъо: лъэсрыкIуи, машинэ псынклэхэри, ахэм анэмыкI транспорти, чэмхэри, шыхэри — зэкIэ зэхэтых, щэзеклох, щэчъэх, былымхэри раутхэу къыхэкIы. ЕтIанэ машинэр зиенмрэ зыбылым укIыгъэмрэ зэшIонэх, бырсрышхо къекIы.

Мы аужырэ мафэхэм ГИБДД-м зигугъу къэтшыгъэ Iофыгъохэм афэгъэхыгъэу Iофтхъэбзэ дэгъу зэрихъагъ. Урамхэм узэращызеклон фаер къызэрагъэлъагъорэ тамыгъэхэр агъэуцугъэх. Лъэшэу анаIэ зытырагъэтыгъэхэр урам шъхъалэхэр, ахэм ахэкIырэ урамжыыхэр, къэгъэзэгъухэр, чыпIэ IонтIэ-щантIэхэр арых. Iофтхъабзэу агъэцэкIагъэм шIуагъэ къызэрихыштыр нафэ.

ХЪУШТ Щэбан.

ПСЭХЭХ

Рассказ

Сахьидэ пенсием клонкэ илъэсым тлэкү еху джыри кыфэнагъ. Егъашлэм шоферэу лоф ешлэ. Къалэм, автопарк горэм лут.

Кло, пшахьо, ятлэ, мыжъуаклэ — щылэр зэрешэ. Дэхэклаеуи кьегъахъ. Ешъоныри иклэсклай, ау ахъшэу, лэжъапкляу кыратырэ зэклэ унагъом кьехьы, кло, адклэ кы-хигъэклырэ щылэмэ, иджыбачлэ кырегъанэ. Шыпкэ дэдэмклэ, амал илэу рулым лусэу ешъорэп, ау лофшлэныр аухымэ, пчыхъэрэ шоферхэр дэхэклаеу пэшъухъ. Сахьиди адэ ахэкыжына ныбджэгъумэ...

Зэкларэм илэгъэ псауныгъэр щылэ зэпытына, тидэ кыпхыжын? Гури тлэкү «мэщэоплао», зыдэщылъыр кыригъа-шлэу загъорэ лэшэу кытео. Ау Сахьидэ лофшлэныр чидзыр-рэп, чидзына, пенсиеми унэсын фаеба, лоф умышлэмэ сыдэушэу ущылэштэ? Боу а ныбэ мыгъор лофышху, гъэшлэным кьэбгъахъэрэ ехъ а ныбэм, зигъахъэныу амал илэп.

Джауштэу щылаклэр макло, лофыр, ахъшэр, унагъор, ешъоныр, ныбэр. Уклягъ, учъагъ, укъэчъэжыгъ, пчыхъ хъуи, лофшлэныр зыоухым, упшъыгъаеу шлоу уклэклэшъухъагъ, етланэ уадэж укъэкложы угъолыжыгъ. Тэрэзэу учъыен плэкына уешъогаеу, закускэ хъати имыгъусагъэу?..

Джауштэу пчыхъ горэм Са-

хьидэ гъолыжыгъэу, бэрэ зызэпыригъазэмэ, зызэригъэ-зэклэу, загъори щэлэу, хэчъыен ымылэклэу шылыгъ. Етланэ моу чыем хилъэшъуагъэба зы-щилоным, ышъхъагъ зыгорэ ит фэдэу кыщыхъгъ.

Къэмыплъапэу, ау ынаплэхэр тлэкү кызытэриххи кы-зычлэплъым, хъулыфгыгъ горэ ышъхъагъ ит.

«Алахъэм семыукли, мы сы-зыхэтыр пкыхъа, хъауми нэ-фапла?» — Сахьидэ зэупчы-жыгъ ыгуклэ.

— Ухэтэ о? — ылуи еуп-чыгъ.

— Сыда, сыкэпшлэжырэ-ба? Сэ... сыпсэхэх, — кыри-ложыгъ ышъхъагъ итым.

— Ы, хэт олуи? — ыгъэ-шлагъоу джыри зэ къэупчлагъ Сахьидэ.

— Сыда, дэгу ухъгъа? Сы-псэхэх сыуагъэ, — кылуагъ етлани хъулыфгыгъ.

— Уятэпс ар?! Ащ фэдэ мэхъуа? Сыкыаклуи, сэкложы щымылэу? Сыда, сыкыоджэ-гъагъа? Сыда узыфаер? — Сахьидэ ынэхэр кызытэрихы-гъэх. Ылэгъурэр гъэшлэгъоны... Ышъхъагъ итыр итхъамат ары.

— Псэхэхым кьеджэхэрэп, делэ тхъамыкл, ежъ зыщыфа-ем кьэкло нахъ.

— Тидэ о псэхэх ушыхъ-гъа? Ты же Пшыпый Пшыу-клэвич?.. Ситхъаматэр орыба?

— Тэрэз, сэры уитхъаматэр. Значит, сызыщыфаем ппсэ

хэсхын спэкышт. Сыкып-фэежэпти, лоф кыбдэсшлэ-нэу сыфэежэпти кыослонэу уадэж сыкэклэуагъ.

— А при чем тут псэхэх? Лоф кыыздэпшлэнуу уфэмые-мэ, уилоф луклыжыи уздакло пшлоигъом кло, сэ силоф сыгу рехъы. Кыбгъурылуагъа?

— Арэштэу щытэп ар, си-наны. Сыдигъо плэгъугъа о тхъаматэр луклыжъэу, теклы-жъэу. Сэ сылэшъхъэтет, лэ-шъхъэтетер егъашлэм лэшъхъ-тет. О узылут автопаркым сы-рилэшъхъэтет. Илъэс пчыагъэ хъугъэу о плэшъхъэ сытет. Сы-фаемэ, сыкытелунклэшт, сы-фаемэ, згъэузышт, сыфаемэ, пыстхъышт. Икыушт сыкы-зэрэпфэягъэр, джы сыпфэе-жъэп. О ешъоныр уиклас, етла-ни уныбжыклэжъэп. Сиавто-колоннэ къэлапчъэм ныбжы-клэу лутыр зыфэдизыр ошлэ лофшлэныр лыхъухъу? Ныбжы-

клэхэм лофшлэныр ябгъэгъотын фаеба? Фай!

— Ори уныбжыклэжъэп бэшлагъэу. Зэ зэплъыжыба гъунджэмклэ!

— А делэ тхъамыкл! Тхъа-матэр жъы хъурэп, лэшъхъэ-тетер ныбжыклэ зэпыт, бзы-лфыгъэм фэдэу. Так что, за-явление джыдэдэм къэтхи, по собственному желанию лу-кыжъ, ащ уфэмыемэ, уитру-довой книжкэ статья дэтэу улэзгъэкышт. Сищыклагъэп сэ оц фэдэхэр! У-си-щы-клэ-гъэ-жъэп!

— Сыд кыспыплъхъанышъ сылугъэкыштэ? Лажъэ силэу, сешъуагъэу рулым сылусэу сы-убытыгъа?

— Усыубытын сищыклагъэп сэ, «ешъогагъ» сломэ ары нылэп. Все! Къэтх заявление! Неущ щегъэжъагъэу лофым улутыжъэп. Улэзгъэкыгъ!

Сахьидэ ынэхэр къэушлун-

кыгъэх, ыгу кыдэкыштым фэдэу зыриутэкыжъэу ыуб-лагъ...

Тлэкү зыкыилэти, кьэщэлэуи, дзыом фэдэу зэхэфэжыгъэ. Ылэ гоулэлыхъу плэклым кь-фэхыгъ. Тхъаматэр еплъ-еплэи «ащ илоф ыухыгъ» ылуи, ыгъа-зи икыжыгъ.

Тлэкү тешлагъэу Сахьидэ зы-кыгъэсысыгъ, лэутлэ ышлы шлои-гъоу ылэ кыилэтынэу фежъагъ, ау лэри кыфэлэтыгъэп... Шъу-зым еджагъ, ау ымакэ кы-кыгъэп. Тлэкүрэ «хъы-хъыхъ» ылуи рэхъатыжыгъэ...

Ошлэ-дэмышлэу шъхъаны-гъупчъэ лухыгъэмклэ псэхэх шыпкэ кыбыбагъ, щэмэ-джыр ымылыгъэу. Сахьидэ ипульс ыуплэклуи, ынэхэм яплэи кырылуагъ: «Ари сыд гъэшлэгъона? Ащ фэдэ мэхъуа? Сэч нэмыкл псэхэх ду-наим тетэп шлошлыщыгъ сэ джынэс. Хэтэ мыр зилэшлэ-гъэр? Хэтэ джы псэхэх хъу-гъэр? Сэ сымышлэу мы тхъа-мыклэм хэтэ ыпсэ хэзыхы-гъэр? Сэ мыр бэшлагъэ зыс-шлэрэр. Пенсием нэзгъэсын сыгу хэлъыгъ. «Псапэ хъун, тхъамыклэжъыр джыри тлэкү-рэ щэрэ!» слогъагъ... Ари сыд гъэшлэгъон...

Зэрэхъурэмклэ, сэ сымы-шлэрэ псэхэххэр щылэх. Тидэ кыкыгъэх шъулуа ахэр?»

Псэхэхыр бэклаерэ Сахьидэ еплэу ышъхъагъ итыгъ... Етла-нэ шъхъаныгъупчъэмклэ ибы-быкыжыгъ...

Олахъэ боу дунэе гъэшлэ-гъоным мы тызытетыр! Псэ-хэх тхъапш шъулуа джы щылэр?!

«ТРЕНИЕ» ЗЫФАЛОРЕ

Сэмэркъэу

Гурыт еджаплэм тызычлэ-сыгъэ илъэсхэм (ахэр ззоуж илъэсхэр арых) тезыгъаджэ-щыгъэ клэлэгъаджэхэр клэлэ-егъэджэ дэгъу дэдагъэх. Цыф дэгъугъэх, япредметхэр икыу фэдизэу ашлэщыгъэх, лэза-гъэх. Тэ, клэлэеджаклохэм, на-хыбэрэм тятэхэр тилэжыгъэ-хэл, заом хэклэдэгъагъэх. Ти-клэлэгъаджэхэр тятэхэм афэ-дэхэу, тятэхэм афэдэхэу кыт-фыщытыгъэх. Хысапыр, урысы-бзэр, нэмыкл предметхэр дэ-гъоу зэрэтагъэшлэщтым имы-закъоу, цыфыгыи, адыгагъи тхэлъынхэу, къэралыгъом ищы-клагъэ хъумэ, тишлуагъэ едгъэ-кын тлэкыныу таплуштыгъ.

Етлани а зэлстэумэ акыгъоу сэмэркъэу дахэр, сэмэркъэу лушыр агъэпсэуалэщтыгъ.

А клэлэгъэджэ шлагъохэм ащыщыгъ физикэмклэ тезыгъа-джэщтыгъэ Хъарунэ Исхъакъ ыкьор.

Мафэ горэм физикэр тилэу, «трение» зыфалорэр Гарун Ис-хаковичым кьелуатэ. Урысы-бзэклэ зэклэ дэгъоу кылотатгъ, кызыеухым, «кыжъугурылуа-гъа?» ылуи къэупчлагъ. Нэбгы-рэ зытлуш «кыдгурылуагъ» алуагъ, ау нахыбэмэ урысы-бзэмклэ трениер кызыэрагу-рымылуагъэр къэпшлэнуу зи амылоу щысыгъэх.

Гарун Исхаковичыр кыт-хаплъ-кытхаплъи, адыгабзэклэ кыригъэжъагъ:

— Ащыгъум зишлэ шлэгъуае-хэм апае адыгабзэклэ «тре-ние» зыфалорэр кьэсэлэ. Еуи, цукум уц цынер изэу, ащ

къонцлэу ухэгъэклагъэу ухэсэу Нэшъухъаблэ уежъагъ. (Тэ, клэлэеджаклохэм, Нэшъухъа-блэ зыдэгъэзагъэри тшлэрэп, тичылэ джыри егъашлэ тидэ-кыгъэп. Ежъ, тиклэлэгъаджэ, Нэшъухъаблэ лэшэу иклэ-сагъ, бэрэ игугъу ышлыщтыгъ). Еуи, уклэмэ, уклэзэ куечъэ-хыгъом унэсы. Цумэ вожжи ателъэп, шхуи ателъэп. Ура-хыжъэмэ сыда пшлэщтыр? Кури зэхэгъэтэкъон, цухэри ыуклыных, ори кьозэу уригъэ-шъын. Арышъ, урамыхыжъэ-ным пае кум пчэгъу гъумэу ащ фэдэ лофхэм апае илпыр кьэоштэшъ, кушэрэхым дэо-гъанэ, кулэшъу ошлы. Зыдэб-гъанэрэр ыужырэ кушэрэхъыр ары. Кушэрэхъыр чэрэгъурэп, гъогум щыолэшъу нахъ.

Кушэрэхъымрэ гъогумрэ зэ-рээщыхъорэм «трение» уры-сыбзэклэ рало.

Джы цумэ урахыжъэныр алъэ-кыштэп, куечъэхыгъом рэхъа-

тэу уехынышъ, Нэшъухъаблэ уклэшт. Кыжъугурылуагъа?

— Кыдгурылуагъ! — Зэклэ-ри кьэзэрэгъэкууагъ.

ПЭРЭНЫКЪО Чатиб.

Нахъ маклэ хъугъэ

Ктымэфэ уахътэу Адыгеим туристхэр нахыбзу кызыщблагъэхэрэп икыгъ. Ар тыгъэгъэзэ мазэм кышыублагъэу гъэтхапэри хэтэу кьалыгътэ.

Адыгэ Республикэм катаст-рофэхэмклэ имедицинэ Гупчэ сезо-ныр зэрэклауагъэр зыщызэ-фахысыжыым, тикъушъхъэхэм защызыгъэпсэфыхъу шъобж зытешагъэ хъухэрэм япчыагъэ проценти 5,1-клэ мыгъэ нахъ маклэ зэрэхъугъэр кыхагъэ-щыгъ.

— Лэгъо-Накхэ ыльэныкьо-клэ щылэ зыгъэпсэфыплэхэр зэ-хэзышагъэхэм туристхэм ящы-нэгъончъагъэ нахъ аналэ тыра-

гъэты хъугъэ, нахыбэм шап-хъэхэр икыоу агъэцаклэх, лыжэ-хэмклэ е жэхэмклэ кьечъэхы-хэрэм якъэухъумэн фытегъэ-псыхъэгъэ псэуалэхэр хъаклэ-хэмрэ туристическэ базэхэмрэ агъэпсыгъэх. Ары лофхэр на-хышлу зыклэхъугъэхэр, — кы-луагъ ащ иврач шъхъалэу Олег Карант.

Врач шъхъалэм кызыэрэхи-гъэщыгъэмклэ, тыгъэгъэзэ ма-зэм, сезо-ныр кызызылуахы-

гъэм кышыублагъэу, медици-нэ лэпылэгъу ящыклагъэу пстэ-умкли нэбгырэ 74-рэ Гупчэм илофышлэу дежурствэ ащ шы-зыхыхъэрэм къаоплагъ. Блэ-кыгъэ илъэсым ар нэбгырэ 78-рэ зэрэхъуштыгъэр. Гъунэ-гъу Краснодар краим кыкылы-гъэ туристхэм анахыбзу шъобж-хэр атешагъэхэ хъугъэ, ахэр нэбгырэ 45-рэ, Ростов хэкум кыкылыгъэу нэбгыри 7-мэ лэпылэ-гъу арагъэгъотыгъ, адрэ нэ-бгырэ 12-р нэмыкл субъект-хэм кьарыкыгъэ туристыгъ.

Зыгъэпсэфыплэхэр зэхэзы-щэхэрэм ащыщхэми ежъ зы-зыгъэпсэфыхэрэми щынэгъон-чъэнымклэ шапхъэхэр зэрауко-хэрэр ары шъобжхэр кызы-хэкыхэрэр.

Театрэмрэ фестивалхэмрэ

Клэлэцлыкүхэм ящыклэгъэ къэгъэлъэгъонхэр

Адыгеим икэралыгъо юфыгъоу 2014 — 2018-рэ илээсхэм культурэм хэхьоныгъэхэр егъэшлыгъэнхэм фэгъэхыгъэ шьолыр фестивалыр мэлылфэгүм и 11 — 12-м Мыекьюапэ щыклягъ. «Театральное Зазеркалье» зыфилорэ юфтхьабзэу клэлэцлыкүмэ апае зэхашагъэм республикэм итеатрэхэр хэлэжьагъэх.

Лъэпкъ театрæу И. Цæим ыццæлæ щытæм адыгæ шæн-хæбзæхæм, адыгæ шъуашæхæм яхъылæгъæ къэгъэлъэгъонæу зæхышæгъæр клэлэцлыкүхæм ашлогъæшлæгъон.

Урыс театрæу А. Пушкиным ыццæлæ щытæм икъэгъэлъэгъон.

Сæкътныгъэ зилæ клэлэцлыкүхэр, гъот маклæ зилæ унагъохæм яса-быйхэр, лæпылæгъу зищыклагъэхэр филармонием къащагъэх, артистхэм алуагъэклагъэх. Адыгеим, Шытхьэлæ районым къарыкыгъэхэр спектаклæм ягуапæу епллыгъэх.

Республикэм и Урыс театрæу А. Пушкиным ыццæ зыхъырæм инспекталæу «Дышъæ лунклыбзæ-жый» зыфилорæмклæ фестивалыр аублагъ. Нæужым Лъэпкъ театрæу И. Цæим ыццæлæ щытæм, нысхъапæхæм ятеатрæу «Дышъæ къошыным», Камернæ музыкальнæ театрæу А. Хъанæхъум ыццæ зыхъырæм якъэгъэлъэгъонхæм клэлэцлыкүхэр япллыгъэх.

Театрæр щылæныгъэм щыщ. Нæпæрæ сабийхæу, клэлæеджæкхæу театрæм щытлæгъухэрæм анæгу тызыклаплæклæ, искусствæм зæриплухэрæм псынклæу къыдгурæло. Музыкальнæ пшысæу клэлэцлыкүхæм апае къагъэлъэгъуагъэхæр ашлогъæшлæгъон къодыехæп. Хъугъæшлæгъæ шъыпкъæу пшысæр къызы-щыхъухэрæм гушылæгъу уафæхъумæ, зæгъæпшæнæу ашырæм акъыл хæохы.

Тхъаегъæпсæух зæхæшæкхæр, артистхæу рольхэр къæзышыгъæхэр. Фестивалыр ятлонæрæу Мыекьюапэ щыклягъ. Я 3-рэ фестивалым тигуапæу тежæшт.

Сурæтхэр фестивалым къыщытæтхыгъэх.

Камернæ музыкальнæ театрæу А. Хъанæхъум ыццæ зыхъырæм пшысæр къагъэлъэгъуагъэхæр.

Тысыплæ нæклæ имылæжьæу къэгъэлъэгъоным епллыгъэх.

Къэралыгъо филармонием къыщыцæлуахыгъæ фестивалым культурæмклæ министрæу Къулæ Мыхæмæт къыщыгушылæгъ. Клэлэцлыкүхэр театрæм нахъ фæцагъæхæу плугъæнхæмклæ театрæхæм якъэгъэлъэгъонхæм ямæхъанæ зыккызæри-лæтырæр М. Къулæм къыхигъæ-щыгъ. Фестивалыр гъæшлæгъон хъунæу, спектаклæхæм яплыхæрæм ялчъагъæ хæхъонæу искусствæм пышагъæхæм афилуагъ.

Урысыем изаслуженнæ артистæу Зыхъæ Заурбий, Урысыем, Адыгеим искусствæхæмклæ язаслуженнæ юфышлæшхоу Сулейман Юныс, республикæ филармонием идиректор шъхъалæу Лышъæ Рустем, нæмыкхæу гушылæгъу тызыфæхъугъæхэр клэлэцлыкүхæм алуагъæх, ягупшысæхæм зацагъæгъозагъ.

Футбол. Урысыем изенæкъокъу

Яешлаклæ зæпæчыжьагъæп

«Биолог-Новокубанск» Прогресс — «Зæкъошныгъ» Мыекьюапэ — 0:0.
Мэлылфэгүм и 11-м псæуплæу Прогрессым щызæдешлагъэх.

Къæлапчæм лæгуаор дадзæным-клæ хъаклæхæри бысымхæри чыплæшлу ифæхæу уахтæ къыхæкыгъ. Адыге-

им ифутболистхæм гуетыныгъæу къызыхагъæфагъэм ишлуагъæклæ якъ-æлапчæ къаухъумæн альæкыгъ.

Купым зæрешлагъæхэр

«Алания» — «Афыпс» — 3:0,
«Краснодар-2» — «Терек-2» — 3:1,
«Астрахань» — «Мæщыкью» — 1:2,
СКА — «Черноморец» — 2:0,
«Ангушт» — «Спартак» — 0:0,
«Динамо» — МИТОС — 3:3.

Чыплæхэр

1. «Спартак» — 48
2. «Афыпс» — 39
3. «Краснодар-2» — 36
4. «Черноморец» — 31
5. «Ангушт» — 29
6. «Терек-2» — 27
7. «Мæщыкью» — 25
8. СКА — 24
9. «Динамо» — 24
10. МИТОС — 21
11. «Астрахань» — 20
12. «Биолог» — 17
13. «Алания» — 16
14. «Зæкъошныгъ» — 12.

Мэлылфэгүм и 18-м «Зæкъошныгъ» Астрахань икомандæ Мыекьюапэ щылуагъæшт. Ешлæгъур сыхъатыр 16-м республикæ стадионым щаублæшт.

Самбо

Францием щыбæнагъ

Европæм иныбжьыклæхæм самбæмклæ язæнæкъокъу Францием икъалæу Тулузæ щыклягъ.
Джыракъые щæплугъæ Мерæм Дамир киллограмм 57-м нæз къæзыщæчырæмæ алуагъ.

Адыгэ Республикæм самбæмклæ иклэлэцлыкү-ныбжьыклæ спорт еджаплæ зыщызыгъæсæрæ Мерæм Дамир ятлонæрæ чыплæр къыди-хи, тыжынын медалыр къыфагъæ-шъошагъ. Нарт шъаор тренер-хæу Акъущ Бислæнрæ Хъакур-ынæ Дамиррæ агъасæ. Мыекьюапэ къэралыгъо технологическæ уни-верситетым иколледж щеджæ.

Нæклубгъор
зыгъæхъазыргъæр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зæхъышагъæр
ыккыдзæ-
гъæккырæр:

Адыгэ Республи-
кæм лъæпкъ
Юфхæмклæ, лæкыб
къэралхæм ащы-
псæурæ тильæп-
къæгъухæм адырæлæ
зæхъыныгъæхæмклæ
ыккыдзæбар
жъугъæм иамал-
хæмклæ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскæр, 236

Редакциер
зидæшылæр:

385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскæр,
197.

Телефонхэр:
приемнæр:

52-16-79,
редактор шъхъалæм
иапæрæ гуадзæр:

52-49-44,
редактор гуадзæр-
пшъæдæккыжъ зы-
хъырæ секретары:

52-16-77.
E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъæр:

Урысые Федерацием
хæутын Юфхæмклæ,
телерадиокъæтын-
хæмклæ ыккыдзæлæ
Лæсыккæ амалхæмклæ
и Министерствæ
и Темыр-Кавказ
чыплæ гъæлоры-
шæлæ, зæраушыхъа-
тыгъæ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырæр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскæр,
268

Зæклæмклæ
пчъагъæр

5063
Индексхэр
52161
52162
Зак. 171

Хæутыным
узшыккæтхæнæу щыт
уахтæр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыккæтхæгъæхæ
уахтæр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъалæр
Дæрбæ Тимур

Редактор шъхъалæм
иапæрæ гуадзæр

Мæшлæкъо
Саид

Редактор шъхъалæм
игуадзæр —
пшъæдæккыжъ
зыхъырæ
секретары
Хъурмæ Хъусен